

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาล และ
ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

เขตการศึกษา 1

ปริญญานิพนธ์

ของ

นัยนา ขนนอนเวช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2540

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

15/5

16 4650

114 ค.ศ. 2540

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. กุลยา ตันติผลาชีวะ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์อาวุธ วัฒนสิน)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. กุลยา ตันติผลาชีวะ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์อาวุธ วัฒนสิน)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ คุรุรัตน์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 14.๓๓. พ.ศ. 2540

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาในการให้คำแนะนำและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษยา ตันติผลาชีวะ รองศาสตราจารย์อาวุธ วัฒนสิน รองศาสตราจารย์ดร.ภรณ์ คุรุรัตน์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญทุกท่านโดยเฉพาะ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย ผู้อำนวยการแผนกอนุบาลโรงเรียนเกษมวิทย์ยา อาจารย์ยุพิน อุปการะนาระ รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต อาจารย์ราศี ทองสวัสดิ์ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสามเสน ดร.พัชรี ผลโยธิน นักวิชาการสำนักงานพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ผศ.พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา อาจารย์ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา ม.ศ.ว.ประสานมิตร

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศึกษาธิการเขตการศึกษา 1 ที่ให้ความอนุเคราะห์เรื่องการส่งแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถาม ทั้งติดต่อโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกในการรวบรวมข้อมูลให้เอกสารครบถ้วนรวมทั้งเพื่อน ๆ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนอนุบาลบัวเทพ คุณสุพจน์ นายพิพัฒน์ นายณัฐพงศ์ และเด็กชายทรงวิทย์ ขนอนเวช ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ใดๆ ที่ผู้อ่านได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ตลอดจนผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่าน

นัยนา ขนอนเวช

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 คำนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
การศึกษาระดับอนุบาล	10
คุณลักษณะของครูอนุบาล	16
ผู้บริหารการศึกษาอนุบาล	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
สมมติฐานการวิจัย	48
3 วิธีดำเนินการวิจัย	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	49
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	50
การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	57

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	89
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	89
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	90
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	91
อภิปรายผล	98
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้	103
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	104
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก	111
ประวัติของผู้วิจัย	121

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัดในเขตการศึกษา 1	50
2 อายุของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง	60
3 ระดับการศึกษาของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง.....	61
4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพในทัศนะ ของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง.....	62
5 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนในทัศนะของ ผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง.....	65
6 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์ในทัศนะของ ผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง.....	70
7 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านคุณธรรมและจริยธรรมใน ทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง.....	73
8 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านพัฒนาตนเองในทัศนะของ ผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง.....	76
9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง	79
10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในด้าน บุคลิกภาพในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง.....	80
11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูอนุบาลด้านการสอนในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และ ผู้ปกครอง	81

12	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลใน ด้านการสอนในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง	82
13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์ในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง	83
14	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูในด้าน มนุษยสัมพันธ์ในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง	84
15	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูอนุบาลด้านคุณธรรมและจริยธรรมในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง	85
16	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลใน ด้าน คุณธรรมและจริยธรรมในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง	86
17	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูอนุบาลด้านพัฒนาตนเองในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง	87
18	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลใน ด้านการพัฒนาตนเองในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และ ผู้ปกครอง	88

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองนั้นจำเป็นต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ซึ่งสามารถกระทำได้โดยการให้การศึกษาที่ดีและถูกต้องในทุกระดับชั้นตั้งแต่ชั้นปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา การศึกษาจะช่วยให้บุคคลเจริญขึ้นทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม มีความเข้าใจในสิ่งต่างๆ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างทันต่อเหตุการณ์

การพัฒนาศักยภาพของคนสามารถกระทำได้ด้วยการจัดการศึกษา ซึ่งควรจะต้องให้ได้มากที่สุด เร็วที่สุด ต้องต่อเนื่องและสอดคล้องกันระหว่างการจัดการศึกษาในแต่ละระดับชั้นเรียนตามแผนการพัฒนาศึกษาชาติ โดยเริ่มตั้งแต่เด็กยังเล็กๆ ไปจนถึงเป็นผู้ใหญ่ การให้การศึกษาที่ดีและถูกต้องนั้นต้องเริ่มต้นตั้งแต่ระดับปฐมวัย การศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาพื้นฐานเพื่อปลูกฝังและสร้างพัฒนาการทางด้านต่างๆ ของคนให้เกิดขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การปูพื้นฐานให้กับเด็กเล็กนี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเมื่อเติบโตใหญ่ นักจิตวิทยาพัฒนาการหลายท่านยอมรับกันว่า เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ขวบนั้น เป็นระยะที่เด็กเกิดการเรียนรู้มากที่สุดของชีวิตมนุษย์ การเรียนรู้เหล่านั้นจะมีอิทธิพลต่อชีวิตภายหลังของเด็กเป็นอย่างยิ่ง (สมาน แสงมะลิ. 2521 : 28)

ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ระบุว่า การศึกษาระดับปฐมวัยนั้น เป็นการศึกษาระดับเบื้องต้นของเด็กเป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนการศึกษาภาคบังคับ และเพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมในทุกด้านดีพอที่จะเข้ารับการศึกษาคือต่อไป โดยมีจุดมุ่งหมายว่า เด็กจะต้องคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็นรักการทำงาน ตามระดับวัยของเด็ก (วนิดา สิทธิธรรณฤทธิ์. ม.ป.ป. : 68) และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. (2540-2544) ได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยไว้ว่าจะเป็นการศึกษาที่สำคัญที่ต้องจัดขึ้นให้กับเด็กอย่างน้อยเป็นการเตรียมเรียนก่อนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และในปี พ.ศ. 2544 กำหนดให้มีการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยทั่วถึงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 (คณะบรรณาธิการ, 2540 : 28) และนอกจากนี้ทางด้านนักจิตวิทยาและนักการศึกษาทั่วไปมีความเห็นสอดคล้องด้วยว่าการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้และพัฒนาการเจริญเติบโตด้วยเป็นระยะของการสร้างทัศนคติและสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีซึ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตที่การปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีของสังคม จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง (วันดี วุฒิโภค. 2522 : 3)

การจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จนั้นจะต้องอาศัยอุปกรณ์ การเรียนการสอนทั้งของครูและนักเรียน และประการสำคัญต้องมีครูที่มีทั้งความรู้และความสามารถ ครูจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างเสริมพัฒนาการของเด็ก ครูจะเป็นผู้ที่ห่อหุ้มให้เด็กสามารถพัฒนาการตามวัยที่สมบูรณ์ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2540 : 9) ดังนั้น แม้ว่าเราจะพยายามลงทุนในด้านการปลูกสร้างอาคารเรียน ตลอดจนมีการสร้างหลักสูตรให้ตีเพียงใด การจัดการศึกษาจะไม่ได้ผล ถ้าหากขาดการเตรียมบุคคลที่จะทำหน้าที่ครูอย่างมีประสิทธิภาพ

ครูอนุบาลเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมและปลูกฝังเด็กในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา และพึงจัดสรรสิ่งที่ดีงามอันเป็นประโยชน์ต่อรากฐานของชีวิตให้เด็ก นอกจากนี้ครูอนุบาลจำเป็นต้องใกล้ชิดกับเด็ก ซึ่งเด็กนั้นจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ซึ่งอยู่รอบตัวเขาทั้งทางตรงและทางอ้อม การกระทำของผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับตัวเขา ซึ่งเด็กได้เห็นอยู่ทุกวันนั้นจะซึมซาบสู่ตัวเด็ก โดยเลียนแบบสิ่งที่เห็นนั้นๆ และไม่ช้าเด็กก็จะกลายเป็นผู้นั้นทีละน้อย สมดังกับคำกล่าวที่ว่า

ครูคือปฐมนิเทศหรือครูคือแม่พิมพ์ของชาติ ซึ่งครูมีลักษณะอย่างไรเด็กก็จะมีลักษณะอย่างนั้น เพราะเด็กจะยึดถือครูเป็นแบบอย่างโดยเฉพาะในเด็กปฐมวัยนั้นจะเชื่อครูอย่างมากดังนั้น ครูจึงเป็นผู้มีอิทธิพลเหนือจิตใจเด็ก ซึ่งเด็กจะให้ความเคารพนับถือครูอยู่แล้วโดยธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กปฐมวัย (สมบุรณ์ ขวัญยืน. 2522 : 28) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ วิชัย วงษ์ใหญ่ที่กล่าวไว้ว่า ครูอนุบาลนั้นเป็นผู้มีความสำคัญยิ่งรองจากบิดามารดาของเด็กเอง ครูไม่อาจทำหน้าที่เป็นพ่อแม่ และพ่อแม่ไม่อาจทำหน้าที่ของครู แต่หากนำทั้ง 2 คนมารวมกัน เด็กจะได้พ่อแม่เป็นผู้สร้างส่วนครูเป็นผู้เสริม ในการที่จะหล่อหลอมให้เด็กสามารถพัฒนาการตามวัยที่สมบุรณ์ เมื่อเด็กเล็กๆ ต้องจากบิดามารดามา โรงเรียนเด็กก็จะยึดถือครูแทนบิดามารดาของตน ภาพของครู และการกระทำของครู จึงเป็นสิ่งที่ประทับใจเขาครูจึงต้องระวังอารมณ์ ท่าทางการพูดตลอดจนการกระทำต่างๆ เพราะเด็กจะถือเป็นแบบอย่างด้วย นอกจากนี้แล้วครูอนุบาลยังทำหน้าที่เชื่อมโยงชีวิตของเด็กทางบ้านกับทางโรงเรียนด้วย (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2540 :9) ดังนั้นครูอนุบาลจึงต้องมีบุคลิกภาพที่เป็นแบบอย่างต่อการพัฒนาของเด็ก และมีบุคลิกลักษณะที่จะแนะแนวทางในการพัฒนาเด็กให้แก่พ่อแม่ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในชุมชนได้เข้าใจและร่วมมือร่วมใจในการช่วยเสริมสร้างพัฒนาการแก่เด็ก ดังนั้นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครูและผู้บริหารให้ใกล้ชิดมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น เพื่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันและไม่เกิดความรู้สึกขัดแย้งในตัวเด็ก เพื่อให้เด็กได้เติบโตอย่างมีคุณภาพเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (ภรณ์ คุรุรัตน์. 2540 : 51)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาในระดับอนุบาลเป็นสิ่งสำคัญ และผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การศึกษาระดับนี้ให้บรรลุถึงความสำเร็จคือ ครูอนุบาล ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเลือกสรรบุคคลที่เหมาะสมที่สุดเพื่อมาเป็นครูอนุบาล ซึ่งทั้งนี้คณะกรรมการส่งเสริมวิชาชีพครูได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานครู (คุรุสภา. 2533 : 14-20) คือ ต้องรอบรู้ คือ มีความรู้กว้างขวางในหลายๆ เรื่อง ต้องสอน คือ ต้องสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องคุณธรรมจรรยาบรรณ คือ มีศรัทธาในอาชีพครู และ ต้องมุ่งมั่นพัฒนา คือ มีความคิดพัฒนาสร้างสรรค์ ดังนั้นครูอนุบาลที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติของความ

เป็นครูอย่างชัดเจน ในปี พ.ศ. 2522 วันดี วุฒิโชค (2522 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในกรุงเทพฯ คือ ต้องเป็นผู้ที่มี คุณลักษณะรักและให้ความอบอุ่นแก่เด็ก ไม่ขู่และบังคับเด็ก ควรชี้แจงเหตุผลให้เด็กเข้าใจ รู้จักปรับปรุงตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ

นอกจากการวิจัยดังกล่าว ยุพิน อุปการะนาระ (2529 : 12) ได้ศึกษาถึงลักษณะของครูที่เด็กปฐมวัยชอบ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เด็กปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร ได้พบว่าคุณลักษณะของครูที่เด็กชอบต้องใจดี ไม่ดุ สวย รักเด็ก เล่นิทานเก่ง หลังจากนั้น ยุพิน อุปการะนาระ (2530 : 10) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูจากนักศึกษาวิทยาลัยครูสวนดุสิตที่เรียนโปรแกรมวิชาการปฐมวัย พบว่า ครูในทัศนะของนักศึกษาจะต้องมีบุคลิกภาพดี มีความมั่นใจในตนเอง มีความสามารถพิเศษหลายด้าน และที่สำคัญต้องมีจรรยาบรรณและศีลธรรม ซึ่งคุณลักษณะของครูมีความจำเป็นมากสำหรับสภาพสังคมของประเทศที่พึ่งเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมใหม่และในขณะเดียวกันได้พัฒนาสู่สังคมสารสนเทศ

ในฐานะที่ผู้วิจัยมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนอนุบาล จึงเห็นว่าควรได้มีการศึกษาถึงลักษณะครูอนุบาลใหม่จากทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล ครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนอนุบาล ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยเฉพาะในเขตการศึกษา 1 กอปรกับเขตการศึกษา 1 เป็นจังหวัดที่มีเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร การขยายของตัวเมืองกรุงเทพได้ขยายไปสู่จังหวัดโดยรอบมีหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นจำนวนมาก โรงเรียนอนุบาลจึงเป็นที่รองรับการขยายตัวของสังคมเมืองที่เกิดขึ้นด้วย จึงมีข้อบ่งชี้ในการสร้างหมู่บ้านจัดสรรที่มีขนาดใหญ่ต้องมีการสร้างโรงเรียนอนุบาลในบริเวณหมู่บ้านด้วย (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2537 : 4) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทราบถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลที่ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหารต้องการในภาวะปัจจุบันว่าจะเป็นอย่างไร ซึ่งผลจากการวิจัยจะนำไปสู่การเลือกและสรรหาครูของโรงเรียน การจัดอบรมพัฒนาครู การบริหารงานโรงเรียนอนุบาล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาสูงสุดในการเรียนการสอนเด็กปฐมวัยอันจะนำผลสู่การพัฒนาเด็กของประเทศไทย และวงการวิชาชีพของครูโรงเรียนอนุบาลต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู อนุบาลในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล ครูอนุบาล และผู้ปกครอง โรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตการศึกษา 1 โดยจำแนกเป็น 5 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านบุคลิกภาพ
- 1.2 ด้านการสอน
- 1.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์
- 1.4 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- 1.5 ด้านการพัฒนาตนเอง

2. เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะผู้บริหาร โรงเรียน ครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตการศึกษา 1

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการวิจัยมีประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้ทราบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล 5 ด้านคือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านการพัฒนาตนเอง ทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลในการคัดเลือกครูอนุบาลที่มี คุณลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของสังคม
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการพัฒนาครูอนุบาลเพื่อให้ได้ครูอนุบาลที่มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตรงกับความต้องการ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล ครูอนุบาล และ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 1

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากประชากร โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในลักษณะของสัดส่วน (Quota) 50 เปอร์เซนต์ จากโรงเรียนอนุบาลในเขตการศึกษา 1 สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จำนวนทั้งหมด 196 โรงเรียน จากจังหวัด นครปฐม จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ทักษะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาล ผู้ปกครอง ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล 5 ด้าน ได้แก่

3.2.1 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

3.2.2 คุณลักษณะด้านการสอน

3.2.3 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

3.2.4 คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

3.2.5 คุณลักษณะด้านการพัฒนาตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ครูอนุบาล หมายถึง ครูประจำการที่ทำหน้าที่สอนนักเรียนชั้นอนุบาล ในโรงเรียนอนุบาล เขตการศึกษา 1 ที่สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ประกอบด้วยจังหวัด นครปฐม จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรปราการ และ จังหวัดสมุทรสาคร

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะของครูอนุบาลที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาล และผู้ปกครองเห็นว่าควรจะมีปรากฏในตัวครูที่ทำหน้าที่สอนในระดับอนุบาล ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

2.1 บุคลิกภาพ หมายถึง การแสดงออกของพฤติกรรม ความรู้สึก และอารมณ์ ซึ่งได้แก่ การแต่งกาย การพูด การเข้าสังคม และการแสดงออกทางอารมณ์

2.2 การสอน หมายถึง พฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงถึงความสามารถในการถ่ายทอด หรือใช้วิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการศึกษาอนุบาล

2.3 มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างมีศิลปะต่อเด็ก เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพอันดีต่อกันและพฤติกรรมที่แสดงเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันกับเพื่อนร่วมงาน เกิดความร่วมมือประสานงานกับผู้ปกครองหรือผู้มาติดต่อ เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์ในกิจการงานของโรงเรียนด้วยความเข้าใจที่ดีและถูกต้อง

2.4 คุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงการวางตนอย่างมีแบบแผนถูกต้องกับบรรณนิยมของสังคมและศีลธรรมอยู่ในกรอบของการประพฤติเป็นครูที่ดีงาม

2.5 การพัฒนาตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงความสนใจในความก้าวหน้าทางวิชาชีพ เช่น การศึกษาต่อ การอบรมเสริมความรู้ต่างๆ การศึกษาค้นคว้าวิจัย และความสนใจเข้าร่วมการประชุมวิชาการ

3. ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อคุณลักษณะของครูที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวัง ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่จัดการการศึกษา การบริหารงานโรงเรียน และการดำเนินงานภายในโรงเรียนให้เป็นไปอย่างราบรื่นในการวิจัยนี้ผู้บริหารโรงเรียนคือครูใหญ่ของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนระดับอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตการศึกษา 1

5. ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อแม่ หรือผู้รับผิดชอบเด็กที่เป็นนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตการศึกษา 1

6. เขตการศึกษา 1 หมายถึง เขตการศึกษาที่แบ่งพื้นที่การให้บริการทางการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วยจังหวัด นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม และสมุทรสาคร

7. โรงเรียนอนุบาลสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน หมายถึง โรงเรียนตามความหมายของคณะกรรมการการศึกษาเอกชนว่าคือโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับอนุบาล ถึง มัธยมศึกษาตอนปลายมีเจ้าของกิจการดำเนินการ และขึ้นอยู่กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนโดยมีภาครัฐเข้ามาร่วมจัดสวัสดิการให้กับครูและผู้บริหารการกับโรงเรียนและครู

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาล และผู้ปกครอง โรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 1 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ตามรายหัวข้อดังนี้

1. การศึกษาระดับอนุบาล
 - 1.1 จุดประสงค์ของอนุบาลศึกษา
 - 1.2 หลักสูตรอนุบาลศึกษา
 - 1.3 การจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาล
2. คุณลักษณะของครูอนุบาล
 - 2.1 คุณลักษณะของครู
 - 2.2 บทบาทและหน้าที่ของครูอนุบาล
 - 2.3 คุณลักษณะทั่วไปของครูอนุบาล
 - 2.3.1 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
 - 2.3.2 คุณลักษณะด้านการสอน
 - 2.3.3 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์
 - 2.3.4 คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม
 - 2.3.5 คุณลักษณะด้านการพัฒนาตนเอง
3. ผู้บริหารการศึกษาอนุบาล
 - 3.1 ความหมายของผู้บริหารการศึกษาอนุบาล
 - 3.2 ภารกิจหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาอนุบาล

4. ผู้ปกครองกับการศึกษาปฐมวัย
 - 4.1 บทบาทของผู้ปกครองกับการศึกษาปฐมวัย
 - 4.2 ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับผู้ปกครอง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยในประเทศไทย

1. การศึกษาระดับอนุบาล

การศึกษาในระดับอนุบาลเป็นการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ก่อนเข้าเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา การศึกษาระดับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดและส่งเสริมให้เด็กก่อนประถมศึกษาได้รับการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตามศักยภาพให้มีความสมดุลในทุก ๆ ด้าน ทั้งในระดับความคิด ค่านิยม พฤติกรรม และกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาพัฒนาการและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535-2539) และเช่นเดียวกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540-2544)

1.1 จุดประสงค์ของอนุบาลศึกษา

การจัดการเรียนการสอนของอนุบาลศึกษามีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้การศึกษาและอบรมกุลบุตรกุลธิดาก่อนการศึกษาภาคบังคับ โดยมีหลักการให้อบรมนิสัยและฝึกประสาทให้พัฒนาพร้อมที่จะรับการศึกษาชั้นประถมศึกษาต่อไป แต่ว่าปัจจุบันนี้จะเห็นว่าในทางปฏิบัติจริง ๆ แล้ว โรงเรียนอนุบาลส่วนมากมุ่งการเรียนการสอนไปในทางให้เด็กอ่านออก เขียนได้หรือมุ่งเพิ่มความเข้มทางด้านวิชาการกันอย่างมาก โดยหลักการโรงเรียนอนุบาลควรมีการให้เด็กได้เรียนปนเล่นตามทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็กในระดับปฐมวัย ซึ่งการจัด

แบบนี้โดยส่วนมากแล้วผู้ปกครองไม่พอใจ เพราะเห็นว่ามาโรงเรียนแล้วเด็กไม่ได้อ่าน ไม่ออก เขียนไม่ได้ซึ่งผู้ปกครองไม่มีความเข้าใจในจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ด้วยเหตุนี้ทำให้โรงเรียนอนุบาลบางแห่งที่มุ่งทางด้านธุรกิจและเอาใจผู้ปกครองจึงมีการจัดการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้ปกครอง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับแล้วระหว่างโรงเรียนที่สอนตามหลักอันเป็นการตอบสนองกับความต้องการของพัฒนาของเด็กกับการสอนทางธุรกิจ ในระยะสั้นจะพบว่า ระบบการสอนทางธุรกิจผู้ปกครองสนใจมากกว่าด้วยเข้าใจว่าดีกว่า อันเป็นการตอบสนองกับความต้องการของผู้ปกครอง ทำให้โรงเรียนต่างๆ ต้องการความอยู่รอดทางด้านธุรกิจด้วยจึงต้องทำตามความต้องการของผู้ปกครอง แต่ว่าอย่างไรก็ดีบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาของเด็กระดับอนุบาลก็ได้พยายามเผยแพร่หลักการที่ถูกต้องของการอนุบาลศึกษาให้บุคคลทั่วไปได้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนระดับนี้อย่างถูกต้องเท่าที่จะทำได้ จุดประสงค์ของอนุบาลศึกษามีดังนี้ (วันดี วุฒิโชค. 2522 : 30)

1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีสุขนิสัยที่ดีเกี่ยวกับการกิน การออกกำลังกาย พักผ่อน ที่ถูกต้อง รู้จักการรักษาตัวจากอุบัติเหตุต่าง ๆ
2. ปลุกฝังให้เด็กมีลักษณะที่ดีงามรู้จักควบคุมอารมณ์ของตน รู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่น
3. ส่งเสริม ให้รู้จักสังเกต มีไหวพริบ มีความคิดริเริ่ม
4. ฝึกให้รู้จักใช้ประสาทสัมผัสอย่างถูกต้องและเหมาะสม เคลื่อนไหวร่างกาย ได้คล่องแคล่ว
5. รู้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง

1.2 หลักสูตรอนุบาลศึกษา

เดิมการศึกษาในระดับอนุบาลไม่มีหลักสูตรที่แน่นอน การเรียนการสอนเป็นในลักษณะจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนและเตรียมความพร้อมนักเรียนเพื่อให้อ่านออกเขียนได้

และเพื่อเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามแต่ละโรงเรียนจัดขึ้นมา ตามรายวิชาที่เรียนในหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ได้แก่ (1) เตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย (2) เตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์ (3) เตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ (4) เตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย (จินตนา หมู่ผึ้ง. 2525 : 51-54)

1. เตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทยก็คือ เพื่อเตรียมและส่งเสริมความพร้อมในการเรียนภาษาไทย

2. เตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์ ก็คือ

2.1 เพื่อส่งเสริมความพร้อมในการเรียนคณิตศาสตร์

2.2 เพื่อฝึกการสังเกต รู้จักคิดหาเหตุผล รู้จักการเปรียบเทียบ

2.3 เพื่อให้รู้จักนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3. เตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ มุ่งหมายคือ

3.1 เพื่อให้ร่างกายแข็งแรงมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร พักผ่อน ขยับกายและการรักษาความสะอาดของร่างกาย

3.2 เพื่อให้รู้จักช่วยเหลือตัวเองและผู้อื่นให้พ้นจากโรคภัยไข้เจ็บ

3.3 เพื่อปลูกฝังอบรมให้มีสังคมที่ดีสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนคนอื่น ๆ ได้

3.4 ปลูกฝังให้มีอุปนิสัยที่ดี มีใจรักแรงใจเต็มใจ รักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของคนไทย

3.5 รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง

3.6 ให้มีนิสัยช่างสังเกต มีเหตุผล

3.7 มีใจรักธรรมชาติ และรู้จักคุณค่าของธรรมชาติ

4. เตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีจุดมุ่งหมาย ก็คือ

4.1 เพื่อฝึกประสาทให้สัมพันธ์กัน

4.2 เพื่อปลูกฝังให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4.3 เพื่อส่งเสริมให้มีนิสัยที่รักความสวยงาม อ่อนโยน

4.4 ปลูกฝังค่านิยมคุณลักษณะที่ดีของศิลปะและวัฒนธรรมไทย

- 4.5 ส่งเสริมให้เด็กรู้จักแสดงออกตามความสามารถของแต่ละบุคคล
- 4.6 เพื่อเป็นการพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
- 4.7 ฝึกให้เป็นคนมีระเบียบเรียบร้อย
- 4.8 ฝึกให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 4.9 เพื่อนำไปใช้บูรณาการกับกลุ่มวิชาต่างๆ

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า หลักสูตรของอนุบาลในปัจจุบันเป็นแบบบูรณาการ คือ แบ่งเนื้อหาวิชาออกไปเป็น 4 กลุ่มวิชา ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา (จินตนา หมูผึ้ง. 2525 : 55) จุดประสงค์ของหลักสูตรอนุบาลคือ เป็นการปูพื้นฐานให้แก่เด็กหรือเป็นการเตรียมเด็กก่อนที่จะไปเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และมีการตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเพื่อเป็นแนวทางว่าเมื่อเด็กเรียนแล้วจะเกิดทางเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะไปในทางที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่ การวัดผลและประเมินผลก็ยังมีแนวทางให้ครูผู้สอนมีแนวทางวัดผลและประเมินผลเด็กได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การสนทนา การตรวจ ผลงาน การใช้ข้อสอบปากเปล่า การใช้ข้อทดสอบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะวิชาและวัยของเด็ก ตลอดจนความมุ่งหมายของการวัดผลแต่ละคราว ส่วนการเรียนการสอนนั้นมุ่งเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กมากกว่าที่จะมุ่งเนื้อหาวิชา

1.3 การจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาล

ในการอบรมบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้นำเสนอการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลในรูปแบบของการจัดประสบการณ์และกิจกรรมประจำวัน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, กระทรวงศึกษาธิการ. 2531 : 13-23)

1. ลักษณะของประสบการณ์และกิจกรรม

1.1 เนื่องจากเด็กมีความสามารถไม่เท่าเทียมกันทุกคนจึงควรจัดกิจกรรมที่เปิดกว้างให้เด็กได้ทำตามความสามารถของตน เช่น การวาดภาพ การปั้น การฝึก ฯลฯ

1.2 กิจกรรมควรมีหลายๆ รูปแบบ เช่น การทดลอง การพาไปทัศนศึกษา การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ฯลฯ

1.3 กิจกรรมควรจัดให้มีความสมดุลเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กที่ จำเป็นจะต้องได้รับการส่งเสริมในพัฒนาการด้านต่างๆ ที่ไม่เท่าเทียมกัน

2. กิจกรรมประจำวัน

เพื่อให้การจัดประสบการณ์ได้บรรลุเป้าหมาย กิจกรรมประจำวันควรมีดังนี้

08.00-08.15 น. รับเด็กเป็นรายบุคคล บันทึกคำพูดเด็ก พาเด็กไปห้องน้ำ

08.15-08.30 น. เคารพธงชาติและสวดมนต์

08.30-08.40 น. สำนวณการมาโรงเรียน สนทนาและตรวจสุขภาพ

08.40-09.00 น. กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

09.00-10.00 น. กิจกรรมสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม

10.00-10.10 น. พัก (รับประทานอาหารว่าง)

10.10-10.30 น. กิจกรรมในวงกลม

10.30-11.00 น. เล่นกลางแจ้ง

11.00-12.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

12.00-14.00 น. นอนพักผ่อน

14.00-14.20 น. เก็บที่นอน ล้างหน้า

14.20-14.30 น. พัก (รับประทานอาหารว่าง)

14.30-14.50 น. เกมการศึกษา

14.50-15.00 น. เตรียมตัวกลับบ้าน

แนวทางการจัดกิจกรรมประจำวัน

จากแนวการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ของ กรมวิชาการ (กรมวิชาการ. 2539 : 35-36) ได้เสนอกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมที่เหมาะสม กับเด็กก่อนประถมศึกษา ที่ครูควรจัดให้เด็กเป็นประจำทุกวัน คือ

1. กิจกรรมเสรี หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอิสระตามมุมเล่น มุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมบทบาทสมมติ มุมห่อ มุมร้านค้า มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติ มุมเล่นน้ำ หรือมุมเล่นทราย

2. กิจกรรมสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาให้เด็กแสดงออกทาง อารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยใช้ศิลปะ และการประดิษฐ์เป็นเครื่องมือ ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การเล่นสี การพับ ฉีก ตัด ปะ การปั้น การประดิษฐ์เศษวัสดุ

3. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมในวงกลม หรือกิจกรรมกลุ่มที่เด็ก มีโอกาส ฟัง พูด คิด และปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่เรียน ได้แก่ การ สนทนา อภิปรายซักถาม การเล่านิทาน การเล่นบทบาทสมมติ การร้องเพลง การเล่นเกม การท่องคำคล้องจอง การศึกษานอกสถานที่

4. กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการทำงานประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่างๆ ช่วยให้เด็กร่างกายแข็งแรง อารมณ์ แจ่มใส ได้แก่ การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นน้ำ เล่นทราย ถีบจักรยาน เล่นเกม

5. กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง กิจกรรมที่ให้เด็กมีการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายตามจังหวะอย่างอิสระ โดยใช้เสียงเพลง การเคาะจังหวะ เพื่อให้เด็กมีจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ การร้องเพลง คำคล้องจอง การเคลื่อนไหวตามความคิดสร้างสรรค์

6. เกมการศึกษา เป็นเกมการเล่นที่มีกฎกติกาตาย เพื่อฝึกการสังเกต พัฒนา กระบวนการคิด และเกิดความคิดรวบยอด โดยเด็กเล่นคนเดียว หรือเป็นกลุ่ม ได้แก่ เกม จับคู่ เกมแยกประเภท จัดหมวดหมู่ เกมเรียงลำดับ เกมการสังเกต รายละเอียดของภาพ เกมหาความสัมพันธ์

จากการที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาล เป็นการจัดประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้เด็กมีการพัฒนาตามวุฒิภาวะของเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา สอดคล้องกับ พัฒนา ชัชพงศ์ (2529 : 1) ซึ่งกล่าวว่า การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาคือ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามวัย

ของเด็กทั้ง 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา และยังสอดคล้องกับ ราศี ทองสวัสดิ์ และคนอื่นๆ (2529 : 19-20) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาคือ การเตรียมความพร้อมในการเรียนต่อไป ซึ่งมีองค์ประกอบคือ ความพร้อมทางด้านร่างกาย ความพร้อมทางด้านสติปัญญา ความพร้อมทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การศึกษาในระดับอนุบาลเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นการวางรากฐานให้กับชีวิต ผู้ที่จะทำให้การศึกษาในระดับนี้บรรลุถึงความสำเร็จลุล่วงลงได้คือ ครูอนุบาล ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องให้การศึกษาอบรม ฝึกหัด และเลือกเฟ้นบุคคลที่เหมาะสมที่สุดเพื่อมาเป็น ครูอนุบาล ตามความคาดหวังของสังคม

2. คุณลักษณะของครูอนุบาล

2.1 คุณลักษณะของครู

จากผลของการประชุมสัมมนาระดับชาติ เรื่อง การปฏิรูปการฝึกหัดครูตามโครงการพัฒนาศึกษาอาเซียน วันที่ 24-27 ธันวาคม 2524 ได้สรุปลักษณะของครูที่พึงประสงค์ไว้ ดังนี้ (พัฒนาการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย, ศูนย์. 2524 : 12-13)

1. ความเป็นครู คือ ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักเมตตาปราณีเด็ก รักอาชีพครู ใฝ่รู้โลกทัศน์กว้าง รับผิดชอบต่อหน้าที่ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีวุฒิภาวะ ยุติธรรม มีชีวิตที่สงบและเรียบง่าย มีบทบาทในการช่วยเหลือชุมชนมากขึ้น

2. มีความรู้ดีในด้านต่อไปนี้

2.1 รู้วิชาเฉพาะอย่างลึกซึ้ง เหมาะสมตามระดับการศึกษาที่จะสอน

2.2 รู้วิชาชีพครู จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การวิจัยการ

ประเมินผล

2.3 ความรู้ทั่วไป โดยเฉพาะเรื่องการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และการอนุรักษ์ธรรมชาติ

3. มีความสามารถในการสอน วิธีการอบรมและการพัฒนาการเป็นผู้นำผู้ตาม และผู้ประสานงานที่ดี โดยได้รับการฝึกปฏิบัติเหมาะสมจนเกิดทักษะ

นอกจากนี้ในการประชุมสัมมนาดังกล่าวยังได้สรุปถึงคุณลักษณะของครูที่ต้องการไว้ดังนี้ คือ

1. มีคุณธรรมจรรยาบรรณของครู
2. มีความสามารถในการสอน
3. มีความสามารถในการวิจัย พัฒนา และเฝ้าหาความรู้

แนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู ครุสภาในฐานะองค์กรวิชาชีพครู ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมสอดส่องจรรยาและวินัยของครู พัฒนาวิชาชีพครู โดยคณะอนุกรรมการส่งเสริมวิชาชีพครูได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานครู (ครุสภา. 2533 : 14-20) สรุปได้ดังนี้

1. รอบรู้ คือ จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการที่เกิดขึ้นในสังคมของตนและของโลก มีความรู้รอบในวิชาชีพของตน เช่น ปรัชญาการศึกษา ประวัติการศึกษา หลักการศึกษา นโยบายการศึกษา แผนและโครงการพัฒนาการศึกษา และจะต้องมีความรู้อย่างเชี่ยวชาญในเรื่องหลักสูตร วิธีสอน และวิธีประเมินผลการศึกษาในวิชาหรือกิจกรรมที่ตนรับผิดชอบ

2. สอนดี คือ การสอนจะต้องสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน ทั้งสามารถให้บริการแนะแนวในด้านการเรียน การครองตน และรักษาสุขภาพอนามัย จัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน

3. มีคุณธรรมจรรยาบรรณ คือ มีศรัทธาในอาชีพครู ตั้งใจใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ เพื่อให้บริการแก่นักเรียนและสังคม มีความซื่อสัตย์ต่อหลักการของอาชีพครู มีความรับผิดชอบในด้านการศึกษาต่อสังคม ชุมชนและนักเรียน มีความรักความเมตตา และความปรารถนาดีต่อนักเรียน อุทิศตนและเวลา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้รับความเจริญเติบโตและพัฒนาการในทุกด้าน

4. มุ่งมั่นพัฒนา คือ รู้จักสำรวจและปรับปรุงตนเอง สนใจใฝ่รู้และศึกษาหาความรู้ต่างๆ รู้จักเพิ่มพูนวิทยฐานะของตนเอง คิดค้นและทดลองใช้วิธีการใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนด้วย

พนัส หันนาคินทร์ (2521 : 187-188) ได้กล่าวถึง ลักษณะของครูดีในทัศนะของสังคมไทย โดยสรุปจากผลของการวิจัย โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.เจสียว บุริภักดี เป็นหัวหน้าทำการวิจัย ได้นำผลจากการวิจัยพิมพ์ออกเผยแพร่ โดยหน่วยศึกษานิเทศกรรมการฝึกหัดครู เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2520 ผลจากการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

1. ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ถือว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุด
2. ด้านการยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของครูดี

3. ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน เป็นลักษณะที่สำคัญสำหรับการเป็นครูที่ดี จำเป็นจะต้องฝึกหัดให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน

4. มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร ทั้งในการสื่อความคิดในการสอนและการติดต่อกับบุคคลอื่น คุณสมบัตินี้ควรจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการคัดเลือกนักเรียนฝึกหัดครู และจะต้องมีการฝึกฝนทั้งด้านการพูด การฟัง การอ่านและการเขียน

5. ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ ทำให้ครูได้รับความรู้ใหม่ๆ อันเป็นการช่วยส่งเสริมการสอนอันเป็นอาชีพโดยตรง สถาบันการผลิตครูจะต้องพยายามปลูกฝังให้นักศึกษามีนิสัยในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2526 : 7) ได้กำหนดให้มีระเบียบคุรุสภา จรรยา มารยาท และวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ.2526 ซึ่งปรับปรุงจากระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยา มารยาทตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2506 ซึ่งได้กำหนดคุณลักษณะ และพฤติกรรมของครูที่ดีไว้ดังต่อไปนี้

1. เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ
2. ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น

3. ตั้งใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งการงานมิได้

4. รักษาชื่อเสียงของตนมิให้ขึ้นชื่อว่า เป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้ามประพฤติการใด อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของครู

5. ถือปฏิบัติตามระเบียบและเป็นธรรมเนียมอันดีงามของสถานศึกษา และต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งงานในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา

6. ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่บิดเบือนและปิดบังอำพราง ไม่นำหรือยอมให้นำ ผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ

7. ให้เกียรติแก่ผู้อื่นทางวิชาการ โดยไม่นำผลงานของผู้ใดมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน และไม่เบียดบังใช้แรงงานหรือนำผลงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน

8. ประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์ และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยงธรรม ไม่แสวงหาประโยชน์สำหรับตนเอง หรือผู้อื่นโดยมิชอบ

9. สุภาพเรียบร้อย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ รักษาความลับของ ศิษย์ ของผู้ร่วมงาน และของสถานศึกษา

10. รักษาความสามัคคีระหว่างครูและช่วยเหลือกันในหน้าที่การงาน

โกสินทร์ รังสียาพันธ์ (2530 : 305) ได้กล่าวถึง ลักษณะร่วมจากการรวบรวม ลักษณะที่ดีของครูตัวอย่างมีอยู่หลายประการ พอสรุปลักษณะของครูที่ดีได้ดังนี้

1. ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ
2. มีระเบียบวินัย
3. ตั้งใจสอน

เสนีย์ สังข์ทอง (2536 : 24) ได้เสนอความคิดเห็นว่า ธรรมะที่ทำให้เป็นครูโดย สมบูรณ์ดังนี้

1. ครูต้องเป็นผู้ที่มุ่งมั่นในเรื่องทางวิญญาณ คือ ครูไม่หวังผลตอบแทนจากศิษย์ มีความคิดว่า เมื่อช่วยเหลือผู้อื่นแล้วมีความรู้สึกอิ่มใจ เป็นสุขใจ

2. มีความเต็มใจที่จะสอนศิษย์ มีความพอใจในงานที่ตนทำ คือ มีความพึงพอใจในอาชีพครูนั่นเอง

3. ครูต้องเป็นกระโน้นสัตว์ คือ เป็นผู้ที่อุทิศตนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น แม้ว่าตัวเองยังไม่พ้นทุกข์ อุดมคติของกระโน้นสัตว์มีว่า "เราจะยอมลำบากเพื่อผู้อื่นสบาย" คือไม่เห็นแก่ตัว นั่นเอง

4. หลักการสั่งสอน สรุปรวีสอน 3 ประการดังนี้

4.1 โดยการพูด คือ กล่าวตักเตือน หรือใช้อุปกรณ์การสอนต่างๆ

4.2 โดยการปฏิบัติให้ดู คือ เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน เสียสละรู้จักข่มใจ ระวังอารมณ์จากความโลภ โกรธ หลง ไม่ดี้อัน เอาแต่ใจตัว มีความเป็นอยู่ง่ายๆ ไม่ฟุ้งเฟ้อ สุรุษสุราย มีมารยาททางกาย วาจาดี

4.3 โดยการแสดงความสุขให้ดู คือ แสดงอาการไม่มีทุกข์ คือ มีแต่ความยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่เป็นทุกข์ เป็นผู้หมดปัญหาของชีวิต เสียสละให้อภัย ชีวิตมีแต่ความสุขอันเป็นผลมาจากการปฏิบัติธรรม ทำให้คนอื่นอยากคบหาสมาคม เพราะไม่เป็นพิษเป็นภัยกับใคร

ทองคำ หงส์พันธุ์ (2531 : 37) ได้กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาครูมีคุณลักษณะใหญ่ๆ ที่ควรเน้นเป็นพิเศษอยู่ 3 วิธี คือ

1. สอนดี
2. มีคุณธรรม
3. นำชุมชนพัฒนา

ไกรนุช ศิริพล (2531 : 35) ได้สรุปถึงลักษณะของครูที่ดีไว้ว่า ผู้ที่จะเป็นครูที่ดีควรมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. สอนดี คือ สอนให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ มีความเฉลียวฉลาด สอนได้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง มีความรู้กว้างขวาง สามารถถ่ายทอดวิชาแก่ศิษย์ด้วยกลวิธี การสอนที่แปลกใหม่อยู่เสมอ และเหมาะสมกับบทเรียน สอนแล้วนำไปปฏิบัติได้ รู้หลักจิต วิทยาในการเรียนรู้การปกครองชั้นเรียน ชยันในการอบรมสั่งสอนศิษย์ ตลอดจนรู้จักใน การทดสอบ การวัดผลและประเมินผล สอนเต็มที่ เต็มเวลา

2. ประพฤติดี คือ มีความประพฤติเป็นแม่แบบของศิษย์ละเว้นอบายมุข อันก่อ ให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงทั้งปวง

รักษาระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน แต่งกายถูกต้องและเหมาะสม ตรงต่อเวลา มีกิริยาวาจาสุภาพเรียบร้อย มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม ยึดมั่นในจรรยาครู

สมจินต์ มนุษยศิลป์ (2533 : 21-25) ได้กล่าวถึงการทำงานอาชีพครู และได้กล่าว สรุปคุณลักษณะของครูที่ดีไว้ดังนี้ คนที่จะเป็นครูจะต้องเสียสละ และจะต้องพยายามหาวิธี สอน เพื่อให้เป็นประโยชน์กับเด็กมากที่สุด ต้องคอยค้นคว้าหาความรู้อะไรใหม่ๆ อยู่ตลอด เวลา และที่สำคัญจะต้องสร้างความใกล้ชิดกับเด็ก พยายามเข้าใจเขา เข้าถึงตัวเขา และ ต้องพยายามให้เขาเข้าใจเราด้วย

นิเชต สุนทรพิทักษ์ (2534 : 21-23) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะครูดี พอสรุปได้ว่า ครูมีความสำคัญและมีความหมายรองลงไปจากพ่อแม่ อาชีพครูจึงเป็นอาชีพที่เป็นความ หวังที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของชีวิตให้ดีขึ้น ครูมีธรรมชาติที่พิเศษ และเป็นอาชีพที่ มีความพิเศษในตัวเอง จึงผูกพันอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการที่ขอเรียกว่า "ธรรมชาติทั้งสาม" ที่ควรที่จะพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของความเป็นครู คือ

1. การปฏิบัติให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอทั้งในบทบาทภาระ สาขาวิชาที่ตน รับผิดชอบ และวิชาที่เชื่อมโยงสัมพันธ์ ตลอดทั้งความรู้ที่เป็นความรู้ทั่วไปที่พึงรู้อย่างต่อ เนื่องตลอดชีวิต ปฏิบัติจนผูกพันเป็นนิสัย ใฝ่รู้ แสวงหาและค่อยๆ พัฒนานตนเองจนมี ความรอบรู้แตกฉาน สามารถเป็นที่พึ่งพาได้ในระดับต่างๆ เมื่อพากเพียรศึกษาต่อเนื่อง ตลอดไปก็ย่อมไม่เกินกำลังที่จะเป็นผู้รู้ที่พึ่งพาได้ในสาขานั้นๆ และย่อมเป็นเกียรติภูมิของ ชีวิตที่ได้มีอาชีพเป็นครู

2. ต้องรักงานของตน งานของครู คือ นักเรียน ครูจึงต้องรักนักเรียนเพราะนักเรียนคือเนื้องาน และยิ่งต้องยึดถือเป็นอาชีพตลอดไป ก็ต้องรักให้ได้ คนที่ไม่รักอาชีพของตน ยากที่จะปฏิบัติงานให้ลุล่วงและเกิดผลดีได้ ต้องพัฒนาตนเองในทุกแง่ทุกมุม ให้รักให้ชอบให้ได้ ใครที่ชอบแล้วรักแล้วก็โชคดีที่เป็นสุขตั้งแต่เริ่มงาน

3. การครองตนให้เหมาะสมกับสภาพของอาชีพถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง เพราะหน้าที่ครูคือสอนให้นักเรียนเป็นคนดี ครูจึงเป็นดังอุปกรณ์การสอนที่มีชีวิต ซึ่งแผ่อิทธิพลแทรกอยู่ในทุกวิชาและทุกกิจกรรมที่ครูมีส่วนร่วม โดยเฉพาะในระดับประถมและมัธยมครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การพูด กิริยามารยาท ตลอดจนการพิจารณาความผิด ถูก ชั่ว ดี ย่อมอยู่ท่ามกลางการสังเกตและเฝ้ามองของนักเรียน การครองตนของครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ถ้าใครก็ตามที่พากเพียรทำได้ดีในประการที่หนึ่งและสอง ย่อมถือได้ว่าเป็นผู้สอนหนังสือดี แต่ถ้าสามารถเพียร สังสมให้ค่อยๆ บริบูรณ์ได้ทั้งสามประการ จึงควรได้ชื่อว่าเป็น "ครูดี"

กล่าวโดยสรุปแล้ว ครูที่ดีควรจะต้องมีความสามารถด้านการสอนเป็นอย่างดี มีการพัฒนาเทคนิควิธีการสอนใหม่อยู่เสมอ มีบุคลิกภาพและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับสถานภาพของครู มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน และต้องมีความประพฤติทางศีลธรรมจรรยาเหมาะสมกับความเป็นครู

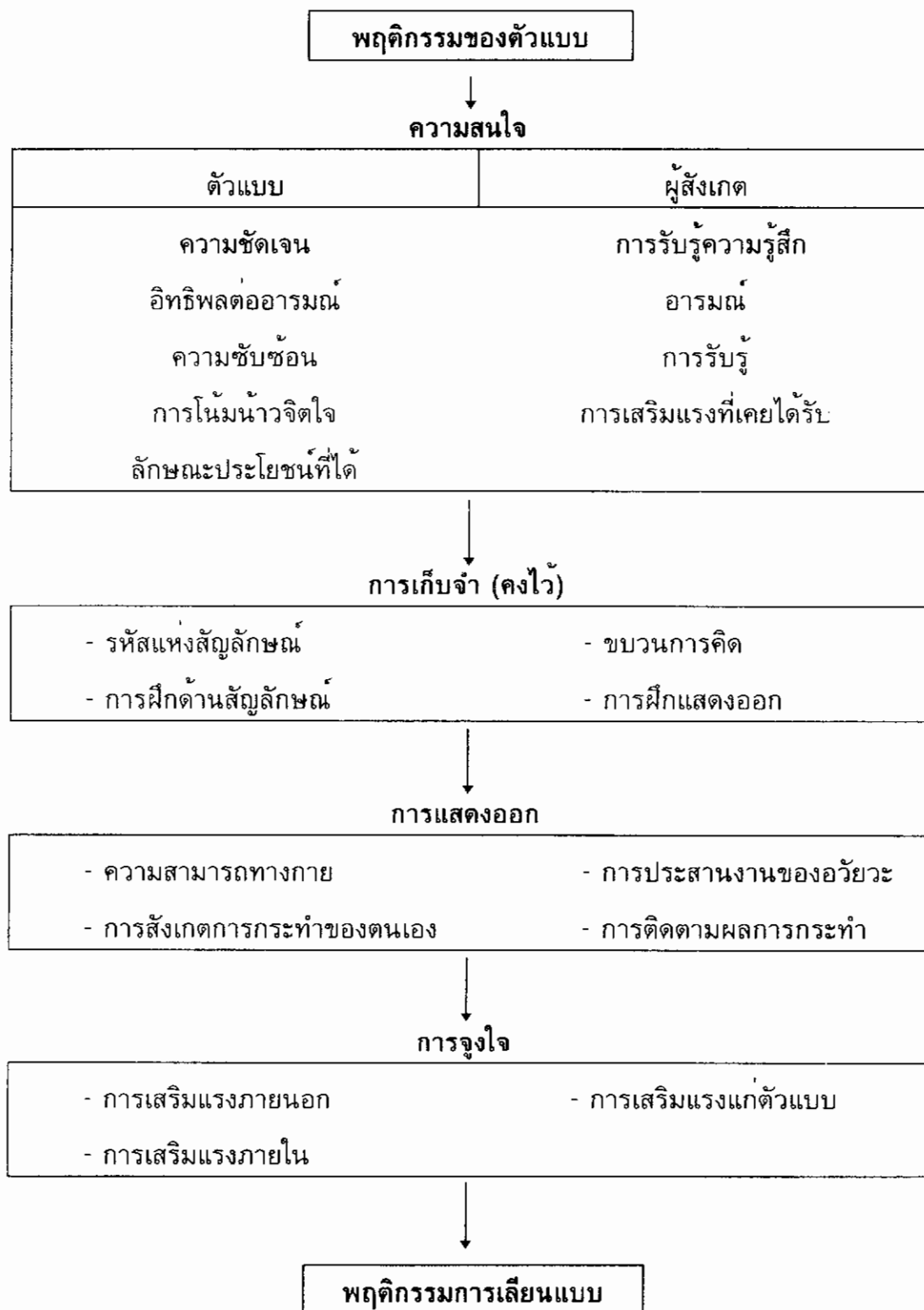
2.2 บทบาทและหน้าที่ของครูอนุบาล

การพัฒนาของเด็กปฐมวัยเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูซึ่งจะต้องใช้ความสามารถทุกด้านที่จะให้แบบแผนการเรียนรู้ที่จะทำให้เด็กเกิดพัฒนาการทุกด้าน รวมทั้งการเตรียมความพร้อมเบื้องต้น เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนตั้งแต่เริ่มแรก ครูจะทำหน้าที่บทบาทในการเลี้ยงดูเด็กต่อจากพ่อแม่ ดังนั้นครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนเพื่อให้เด็กมีความคุ้นเคยและอบอุ่น ดังเช่นหรือดีกว่าอยู่ที่บ้าน ในขณะเดียวกันครูอนุบาลจะต้องปรับบุคลิกภาพของตนเองและให้เป็นแบบอย่างที่จะพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กให้เป็นไปตามแนวที่กำหนด ด้วยเทคนิควิธีที่เลือกสรรค์ให้เป็นแบบอย่างที่จะพัฒนาบุคลิกภาพตามวุฒิภาวะของเด็ก (ยุพิน อุปการะนาระ. ม.ป.ป. : 6)

การเรียนรู้ทางสังคมของมนุษย์นั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นผลมาจากการได้รับแบบอย่างกระตุ้นจากสังคม บุคคลใดมีลักษณะชอบฟังพาดจะมีพฤติกรรมการเลียนแบบสูงกว่าบุคคลอื่น (Bandura and Walters. 1963 : 102-107) แบนดูรา ได้ทำการทดลองพบว่า การเรียนรู้ในลักษณะของการเลียนแบบเท่านั้นที่จะนำไปสู่การสร้างค่านิยมทางศีลธรรมของเด็ก อิทธิพลของรูปแบบทางสังคมจะมีผลต่อความคิดทางศีลธรรมของบุคคลอย่างยิ่ง (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2520 : 195-196 ; อ้างอิงมาจาก Bandura. 1972)

ในกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมนั้น แม่แบบมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคลได้มากกล่าวคือ เมื่อบุคคลได้เห็นแม่แบบก็จะสามารถรับรู้สัญลักษณ์ของการกระทำนั้นได้ และสัญลักษณ์เหล่านั้นก็จะชี้้นำให้แสดงพฤติกรรมตอบสนองทางสังคมได้อย่างเหมาะสม กระบวนการเรียนรู้ จากแม่แบบนี้ อาจกล่าวได้ว่า เป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ (Bandura. 1977 : 22-29)

1. ความสนใจ (Attentional Process) มนุษย์จะเกิดการรับรู้หรือเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อมีความสนใจในการสังเกตและรับรู้
2. การจดจำ (Retention Process) เป็นกระบวนการของการจำอันเกิดจากการรวมพฤติกรรมของแม่แบบที่สังเกตได้ไว้ เพื่อใช้ในการวางแผนพฤติกรรม เพราะการสังเกตอย่างเดียวจะไม่มีผลต่อการเรียนรู้มากเท่ากับการเก็บจำสิ่งที่สังเกตนั้นไว้ได้
3. การแสดงออก (Motor Reproduction Process) เป็นกระบวนการของการดัดแปลงสัญลักษณ์ซึ่งเป็นตัวแทนของพฤติกรรมมาเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม หลังจากการได้สังเกตแม่แบบและมีการเก็บจำไว้แล้ว กระบวนการแสดงออกนี้เกี่ยวข้องกับระบบของร่างกายและจิตใจ พฤติกรรมที่ปรากฏออกมาจะเป็นการรวบรวมการตอบสนองอย่างละเอียดที่สุดทุกขั้นตอนเพื่อให้สอดคล้องกับแม่แบบ
4. การจูงใจ เป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างความรู้ที่ได้รับมา กับการแสดงออกในการเรียนรู้ทางสังคมมนุษย์ไม่อาจแสดงออกได้ตามที่รับรู้มาทั้งหมด จึงเลือกพฤติกรรมของแม่แบบที่ก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองมากกว่าการเลือกในทางที่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตน การประเมินคุณค่าของพฤติกรรมของแม่แบบโดยผู้สังเกตแบบจะเป็นไปในรูปของการรับเอาสิ่งที่ตนพึงพอใจไว้ และไม่ยอมรับสิ่งที่ตนไม่พึงพอใจ

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการสังเกตตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Bandura. 1977 : 22-29)

แบนดูรา และวอลเตอร์ (Bandura and Walter. 1963 : 60) ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับอิทธิพลแม่แบบที่มีผู้สังเกตแบบไว้ 3 ประการ

1. ผลของแม่แบบ (Modeling Effects) หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้แบบแผนการตอบสนองใหม่ต่อสิ่งเร้าโดยการสังเกตจากพฤติกรรมของแม่แบบ โดยผู้เรียนจะรวบรวมแบบแผนพฤติกรรมของแม่แบบแล้วเชื่อมโยงกับความรู้ที่มีอยู่จนสามารถวางรูปแบบการตอบสนองของตนเองได้

2. ผลของการขัดขวางและการส่งเสริม (Inhibitory and Disinhibitory Effects) หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้เรียนไม่สนใจหรือไม่กระทำตามแบบแผนพฤติกรรมที่แม่แบบกระทำแล้วได้รับผลไม่ดีตอบสนอง เช่น การถูกลงโทษ แต่ว่าผู้เรียนมักจะสนใจเลียนแบบพฤติกรรมที่แม่แบบกระทำแล้วได้รับรางวัลหรือการยอมรับจากสังคม

3. ผลของการตอบสนอง (Eliciting Effects) เป็นการตอบสนองต่อแม่แบบของผู้รับแบบซึ่งแสดงออกมาต่างๆ กัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิหลังและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล กล่าวคือ การอบรมเลี้ยงดูหรือการได้รับการเรียนรู้ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ทำให้การตอบสนองต่อแม่แบบต่างกัน

การเลียนแบบเกิดขึ้นได้ทั่วไปในทุกวัฒนธรรม ทุกเพศ ทุกวัย และทุกอาชีพ แม่แบบที่ก่อให้เกิดการเลียนแบบนั้นอาจเป็นชีวิตจริงในสังคม (Live Model) หรือเป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ก็ได้ และสามารถแสดงออกได้หลายๆ รูปแบบ เช่น ทางคำพูด การเขียนรูปภาพ หรือหลายๆ รูปแบบของสัญลักษณ์ร่วมกันเป็นแม่แบบอันหนึ่ง การเสนอในลักษณะของรูปภาพอาจเสนอในลักษณะต่างๆ ขึ้นอยู่กับผู้เรียนและความเหมาะสมของเนื้อหา

แบนดูรา (Bandura) เชื่อว่า การเกิดจริยธรรมเป็นผลจากสังคมประกิดเป็นผลของการซึมซาบและการถอดแบบจากแม่แบบ ซึ่งสรุปแนวคิดได้ดังนี้ (Bandura. 1971, 1977 : Unpagged ; อ้างอิงจาก ชัยพร วิชชาวุธ. 2526 : 23-26)

1. สิ่งที่เราเรียนรู้ สิ่งที่มีมนุษย์เรียนรู้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ มนุษย์เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ และเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม

กรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรม ความรู้ที่มนุษย์เรียนรู้เหล่านี้กลายเป็นความเชื่อที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ สิ่งที่เรียนรู้ในทัศนะของแบนดูรา จึงเป็นความรู้และความเข้าใจว่า อะไรสัมพันธ์กับอะไร และเป็นผลของการสังเกตของผู้เรียนรู้

2. วิธีเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นมาจากประสบการณ์ตรง (Direct Experience) ของตนเอง มนุษย์สามารถสังเกตวิธีประกอบพฤติกรรมของผู้อื่นและผลกรรมที่เกิดกับผู้อื่น จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่มนุษย์เรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยการสังเกต (Observational Learning) มีความสำคัญมากในการกำหนดวิธีประกอบพฤติกรรมและกำหนดความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ นอกจากนั้นมนุษย์สามารถสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ ซึ่งเปิดโอกาสให้มนุษย์ถ่ายทอดความรู้ให้กันได้ เป็นต้น

3. ความเชื่อผลจากการเรียนรู้อยู่ในรูปของความเชื่อว่าจะสัมพันธ์กับอะไร อย่างไร ความเชื่อนี้ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง โดยเฉพาะคำบอกเล่าที่โน้มน้าวใจและมีความน่าเชื่อถือสูง หรือคำสอนทางศาสนา ความเชื่อของมนุษย์มีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์

4. การควบคุมพฤติกรรมด้วยความคิด (Cognitive Control) มนุษย์มีความคิด และมนุษย์สามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่างๆ ที่ตนเรียนรู้ ดังนั้น มนุษย์จึงสามารถที่จะนำสัญลักษณ์ต่างๆ เหล่านี้มาคิดไตร่ตรอง และประเมินถึงผลกระทบต่างๆ การคิดในเชิงประเมินนี้นำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งและนำไปสู่การบังคับตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามที่ตนตั้งใจไว้

5. จริยธรรม หมายถึง กฎ (Rule) สำหรับประเมินพฤติกรรมทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมถือว่าการตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้องของการกระทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ กฎเกณฑ์การตัดสินใจนี้เกิดจากการเรียนรู้ พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมแตกต่างกันมากมาย ดังนั้นในการตัดสินใจความถูกต้องของพฤติกรรมต่างๆ จึงใช้เกณฑ์ที่แตกต่างกันตามวัย เช่น ในวัยเด็กเกณฑ์การตัดสินใจจะเป็นเกณฑ์ที่เป็นรูปธรรมเข้าใจง่าย เมื่อโตขึ้นเกณฑ์การตัดสินใจจะซับซ้อนขึ้น

6. การบังคับตนเอง (Self - Regulation) ในการบังคับตนเองนั้น บุคคลจำเป็นต้องมีมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติจำเป็นต้องการประเมินการประพฤติปฏิบัติของตนตามมาตรฐานที่ตนตั้งไว้ และจำเป็นต้องมีความรู้สึกที่เป็นปฏิกิริยาต่อตนเองตามผลของการประเมิน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีแม่แบบมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาของเด็กอนุบาล ซึ่งในสังคมของเด็กอนุบาลแล้ว ครูอนุบาล คือ ผู้ที่เป็นแม่แบบที่สำคัญที่สุดสำหรับเขา ทั้งนี้จากค่านิยมของสังคมยอมรับให้ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ต่างๆ การสร้างพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ฯลฯ ให้กับเด็กๆ ในสังคมนั้น ดังนั้นครูอนุบาลจึงมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาของเด็กปฐมวัย

2.3 คุณลักษณะทั่วไปของครูอนุบาล

การศึกษาระดับอนุบาลเป็นการศึกษาในระยะเริ่มต้นของชีวิตมีความสำคัญอย่างมากเป็นที่ยอมรับของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาทั่วไปว่าเป็นพื้นฐานของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เป็นระยะที่จะปลูกฝังลักษณะที่ดีซึ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต ซึ่งหน้าที่ในการปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีนั้นเป็นหน้าที่ของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กในชั้นเริ่มต้นแต่เมื่อเด็กได้เข้าโรงเรียนแล้วผู้ที่มีหน้าที่สำคัญที่สุดคือ ครูอนุบาล

ครูอนุบาล เป็นบุคคลที่จะส่งเสริมและปลูกฝังเด็กในด้านต่างๆ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อันเป็นประโยชน์ต่อรากฐานของชีวิตให้เด็ก ครูจำเป็นต้องใกล้ชิดกับเด็ก เด็กนั้นเรียนรู้สิ่งต่างๆ ซึ่งอยู่รอบตัวเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม การกระทำของผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ซึ่งเด็กเห็นอยู่ทุกวันจะซึมซาบสู่ตัวเด็ก และจะเลียนแบบสิ่งที่เห็นนั้นๆ และไม่ช้าเด็กก็จะกลายเป็นผู้นั้นทีละน้อย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของเบญจา แสงมลิ (2520 : 73) ที่กล่าวไว้ว่า ครูอนุบาลนั้นเป็นผู้มีความสำคัญยิ่งรองจากบิดามารดาของเด็กเองเมื่อเด็กเล็กๆ จากบิดามารดาโรงเรียนเด็กจะยึดถือครูแทนบิดามารดาของตน ภาพของครูและการกระทำของครูเป็นสิ่งที่ประทับใจเขา ครูจึงต้องระวังอารมณ์

ทำทาง การพูด ตลอดจนการกระทำต่างๆ เพราะเด็กจะถือเป็นแบบอย่างด้วย นอกจากนี้แล้วครูอนุบาลยังทำหน้าที่เชื่อมโยงชีวิตของเด็กทางบ้านกับทางโรงเรียนด้วยและครูอนุบาลจะต้องเข้าใจเด็ก เข้าใจกฎของความเจริญเติบโต ต้องมีคุณลักษณะอันเป็นที่พึงปรารถนาของเด็ก เช่น ไม่พูดเสียงดังเกินไป น้ำเสียงฟังแล้วเกิดความอบอุ่น กิริยาท่าทางไม่รีบร้อน ไม่แสดงสีหน้า มีความกระตือรือร้นในการทำงาน แสดงความเป็นเพื่อนกับเด็ก และมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน

นอกจากนี้ ราศี ทองสวัสดิ์ (2537 : 34-35) ได้กล่าวถึง ครูอนุบาลในอุดมคติว่า

1. ต้องมีความรู้ความเข้าใจหลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นอย่างดี
2. มั่นคงในอุดมการณ์และวิชาชีพ กล้าที่จะแสดงตัว และหาทางดำเนินการให้การพัฒนาเด็กเป็นไปตามหลักการ
3. ไม่ยึดมั่นว่าสิ่งที่ตนเองรู้และถือปฏิบัติอยู่นั้นดีที่สุดแล้ว แต่จะแสวงหาสิ่งที่ดีกว่า และพร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
4. เข้าใจเด็กวัยนี้เป็นอย่างดี เมื่อพบปัญหาจะศึกษาวิธีแก้ไข
5. เป็นคนถ่อมตน ไม่โอ้อวดความรู้ที่มี แต่มีความสามารถพร้อมที่จะทำได้
6. ไม่หวงวิชา พร้อมที่จะเผยแผ่ความรู้ให้ผู้อื่น
7. ไม่เป็นแต่เพียงครูสอนเด็กเล็กๆ เท่านั้น แต่ยังสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจไปยังผู้ปกครอง และคนอื่นๆ ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

การศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ต่อเนื่องเพื่อเป็นพื้นฐานของการศึกษาตลอดชีวิตของเด็ก และเป็นความสำคัญในระยะต้นของชีวิตเด็กเมื่อมีการเจริญเติบโตตลอดจนการพัฒนาสูงที่สุดของชีวิต นักจิตวิทยายอมรับกันว่า เด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงหกขวบนั้นเป็นระยะที่เด็กเกิดการเรียนรู้มากที่สุดของชีวิตมนุษย์การเรียนรู้เหล่านั้นจะมีอิทธิพลต่อชีวิตภายหลังของเด็กเป็นอย่างยิ่ง (ชัยยงค์ พรหมวงศ์.

ครูอนุบาลมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็กท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างทฤษฎีการเรียนรู้ พัฒนาการของเด็ก ความต้องการทางด้านธุรกิจของโรงเรียน ความต้องการทัดเทียมกัน ระหว่างผู้ปกครองที่ต้องการแข่งขันโดยนำบุตรหลานของตนเป็นสิ่งที่แสดงความสามารถ ความภาคภูมิใจ ทั้งนี้ครูอนุบาลจะต้องผสมผสานกันให้ได้ระหว่างความต้องการของการ บริหารโรงเรียนทางด้านธุรกิจ ทฤษฎีทางการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และ ต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองให้ได้มากที่สุด เพื่อให้เด็กในระดับปฐมวัยนี้ ได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุดต่อไป

จากการวิจัยของ ฮิล (นิภา นิธยาน. 2529 : 24 ; อ้างอิงมาจาก Hill. nd) ได้ ศึกษาสำรวจอุดมคติของเด็กอายุ 6-20 ปี ที่มีต่อครู สรุปผลว่า เด็กปฐมวัยและเด็กที่อยู่ใน วัยเรียนนั้นครูเป็นบุคคลที่สำคัญมีอิทธิพลอย่างยิ่ง และยังพบว่าพฤติกรรมและลักษณะ ต่างๆ ที่เด็กนิยมมากที่สุดใ้ครู คือ ความมีอารมณ์ดี ร่าเริงแจ่มใส มีอารมณ์ขัน เต็มใจ ช่วยเหลืองานของโรงเรียน มีความสามารถจะอธิบายบทเรียนให้เข้าใจแจ่มชัด เป็นมิตร และเป็นกันเอง มีความเข้าใจและสนใจ เข้ากับเด็กได้ดี ส่วนลักษณะที่เด็กไม่ชอบมากที่สุด ในตัวครู คือ ความเจ้าอารมณ์ เอาใจยาก ชอบบ่นว่า ประชดประชัน หัวเสี้ง่าย ไม่ช่วย เหลืองานโรงเรียน ไม่เตรียมการสอน มีความลำเอียง มีท่าทางอวดดี ไม่สนใจเด็ก

จากการสำรวจนี้ทำให้เห็นว่า ครูอนุบาลควรมีลักษณะที่ทุกคนต้องการดังนี้

1. คุณลักษณะของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพกับคุณลักษณะของครูปฐมวัยมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก เนื่องจาก ปัจจัยของการหล่อหลอมบุคลิกภาพที่ประกอบขึ้นเป็นตน ซึ่งประกอบไปด้วย ความรู้สึก ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานะแห่งตน ได้แก่ ลักษณะนิสัย ความสนใจ ค่านิยมแห่งชาติ ความคิดรวบยอดและแผนของชีวิต ซึ่งเป็นแบบเฉพาะคน หรือรวมทั้งความเข้าใจ ความสัมพันธ์ของตนต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว (นิภา นิธยาน. 2529 : 214)

เชดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2520 : 4-5) ได้แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 4 โครงสร้างคือ

1. เชาว์ปัญญาหรือความถนัดเป็นคุณสมบัติทางสมองที่เชื่อว่าบุคคลแต่ละบุคคลทำอะไรได้บ้างตามความสามารถอันแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ความถนัดทางธรรมชาติเป็นการปฏิบัติงานที่แสดงขีดความสามารถของบุคคลที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งมีความถนัดแตกต่างกัน

1.2 ความสัมฤทธิ์ผลเป็นการปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นสามารถกระทำงานได้ในระดับใด

2. อารมณ์ เป็นคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของจิตใจที่จะโต้ตอบกับสิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ การแสดงความหงุดหงิด ความมั่นใจ ความร่าเริง

3. แรงจูงใจ เป็นคุณสมบัติที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

3.1 ความต้องการ เป็นความปรารถนาอย่างถาวร ในสภาวะหรือเงื่อนไขเฉพาะของบุคคล เช่น ความต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม

3.2 ความสนใจ เป็นความปรารถนาของบุคคลในการติดตามกิจกรรมหรือสิ่งเร้าบางอย่าง เช่น การสนทนา

3.3 ทักษะคิด เป็นคุณลักษณะภายในของบุคคลที่มีความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมของเขาในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งจะปรากฏให้เห็นได้ชัดเจน

4. พฤติกรรมหรือการแสดงออก เป็นการตอบสนองของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าบางอย่างทั้งภายในและภายนอกร่างกาย

2. คุณลักษณะของครูอนุบาลด้านการสอน

การเรียนการสอนถือเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน ผู้ที่ทำหน้าที่นี้ในโรงเรียนคือครูทุกคน ครูจะต้องมีการพัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอ ซึ่งสามารถที่จะทำได้ดังนี้ (ยุพิน อุปการะนาระ. 2530 : 18)

1. การพัฒนาวิธีการเรียนการสอน เพื่อให้มีความสามารถในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้คือ การเตรียมการสอน การใช้สื่อที่เหมาะสม การใช้วิธีการสอนหลายรูปแบบ ใช้คำถามให้เด็กคิดเป็น เน้นการปฏิบัติ ฯลฯ

2. การพัฒนาหลักการสอน โดยให้มีการวิจัย ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อให้ได้วิธีการใหม่มาประยุกต์ใช้ในการสอน และทำการเผยแพร่ให้กับคนอื่น

ครูอนุบาลต้องมีลักษณะดังกล่าว เพราะ เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันมากในด้านบุคลิกภาพ ความพร้อมต่างๆ ครูจำเป็นต้องศึกษาวิธีการใหม่ๆ และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน เพื่อที่จะให้เด็กได้เกิดการพัฒนาสูงสุด เช่น การจัดกิจกรรมต้องจัดให้มีความหลากหลายสามารถให้เด็กพัฒนาการสูงทำได้เด็กที่พัฒนาการปานกลาง และพัฒนาการต่ำสุดสามารถร่วมกิจกรรมได้เช่น การจัดกิจกรรมเสรี ครูต้องกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมให้ได้ทุกกิจกรรม โดยกระตุ้นให้เด็กอยากรู้ อยากลอง อยากร่วมในกิจกรรมการวาดภาพ การปั้น การเล่นมุมบ้าน การเข้ามุมวิทยาศาสตร์พร้อมทั้งประเมินผลเด็กเรื่องการพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาควบคุมไปเพื่อจะได้วัดพัฒนาการได้ตามลำดับขั้นของการพัฒนาการเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในปัจจุบันที่มุ่งเน้นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลพัฒนาการให้ครบทุกด้าน เพราะเด็กต้องการอยู่ในสังคมเกี่ยวกับเมื่อมีความแตกต่างกันเมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้หลากหลาย เด็กแต่ละคนมีความสามารถต่างกันจึงมีการเข้าร่วมกิจกรรมและการเรียนการสอนที่ครูกระตุ้นให้ทำได้แล้วแต่ความถนัดและความสามารถของบุคคลจึงทำให้เด็กอยู่ร่วมในสังคมโรงเรียนอย่างมีความสุข

3. คุณลักษณะของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์

วิจิตร อวะกุล (2522 : 25) ให้ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ว่าหมายถึง การติดต่อเกี่ยวข้องกับระหว่างมนุษย์ อันจะเป็นสะพานทอดไปสู่การสร้างมิตร และจงใจคน รวมทั้งการสร้างหรือพัฒนาตนเอง ให้เป็นที่รู้จักรักใคร่ชอบพอกันคนทั่วไปอย่างกว้างขวาง ได้รับการสนับสนุนร่วมมือจากบุคคลทุกฝ่าย การสร้างตนให้เป็นคนดีของสังคมพร้อมทั้งแสดงให้เห็นลักษณะของการเป็นผู้นำในอนาคตอีกด้วย

การสร้างมนุษยสัมพันธ์มีหลักการต่างๆ ที่ ยูพิน อุปการะนาระ (2530 : 39-47) ได้กล่าวไว้ดังนี้คือ

1. การปรับปรุงและพัฒนาตนเอง เพราะเราจะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนอื่น เราจะต้องปรับปรุงตัวของเราเองก่อน คือ ต้องเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี เช่น กิริยา ท่าทาง และลักษณะต่างๆ เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น การแต่งกาย การใช้สายตาหรือการมอง การแต่งกาย การพูด การฟัง อารมณ์ ฯลฯ

2. มีศิลปะในการคบหาสมาคม คือ สามารถเข้ากับคนได้โดยเข้าใจความหมายของความแตกต่างของบุคคลต่างๆ จะต้องพิจารณาว่า ทำอย่างไรจะชนะใจเขาได้

3. เป็นผู้มีน้ำใจต่อผู้อื่น

ครูอนุบาลต้องมีความเข้าใจในความหมายของมนุษยสัมพันธ์เพื่อจะได้เสริมสร้างปรับปรุงพฤติกรรมอันเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพแก่เด็กในวัยนี้เป็นพื้นฐานในอนาคต ดังนั้นครูจึงต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์ต่อบุคคลต่างๆ เพื่อการทำงานที่มีความราบรื่นและแบบอย่างที่ดี

4. คุณลักษณะของครูอนุบาลด้านคุณธรรมและจริยธรรม

เนื่องจากครูเป็นแบบอย่างและเป็นปูชนียบุคคลที่สังคมให้การยอมรับ ดังนั้นการประพฤติปฏิบัติของครูจึงต้องมีมากกว่าความประพฤติที่สังคมทั่วไปต้องการ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี ศีลธรรม ในความประพฤติครูต้องมีจรรยาบรรณของครูเข้ามาเป็นแนวทางปฏิบัติเพิ่มอีกด้วย จรรยาบรรณเป็นแบบแผนที่สังคมวิชาชีพกำหนดขึ้นเป็นเอกสาร กล่าวถึง กิริยา และความประพฤติที่สมควรยึดถือปฏิบัติ (ยนต์ ชุ่มจิตต์. 2526 : 18) ถ้าครูไม่ประพฤติตามแบบของศีลธรรมหรือจรรยาบรรณแล้วจะทำให้เกิดการต่อต้านจากสังคมและชุมชนโดยรอบ ส่งผลถึงการไม่ยอมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาอีกด้วย ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2526 : 7) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมเกี่ยวกับความประพฤติทางศีลธรรมจริยธรรมของครูได้กำหนดให้มีระเบียบคุรุสภา จรรยาบรรณ และวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ.2526 ซึ่งได้

ปรับปรุงจากระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ.2506 ซึ่งได้กำหนดคุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่ดีไว้ดังต่อไปนี้

1. เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ
2. ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น
3. ตั้งใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งการงานมิได้
4. รักษาชื่อเสียงของตนมิให้ขึ้นชื่อว่า เป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้ามประพฤติการใด อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของครู
5. ถือปฏิบัติตามระเบียบและเป็นธรรมเนียมอันดีงามของสถานศึกษา และต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งงานในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา
6. ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่บิดเบือนและปิดบังอำพราง ไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ
7. ให้เกียรติแก่ผู้อื่นทางวิชาการ โดยไม่นำผลงานของผู้ใดมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน และไม่เบียดบังใช้แรงงานหรือนำผลงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน
8. ประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์ และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยงธรรม ไม่แสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ
9. สุภาพเรียบร้อย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ รักษาความลับของศิษย์ ของผู้ร่วมงาน และของสถานศึกษา
10. รักษาความสามัคคีระหว่างครูและช่วยเหลือกันในการหน้าที่การงาน

5. คุณลักษณะของครูอนุบาลด้านการพัฒนาตนเอง

การพัฒนาตนเองหมายถึง วิธีการปลูกสร้างคุณสมบัติ คุณธรรมนิสัย เจตคติ ความสามารถ ความชำนาญ ความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ให้เกิดขึ้นในตนเองเพื่อช่วยให้ตนเองเป็นบุคคลที่มีความสุข ความเจริญ ความสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ และหน่วยงานอย่างสอดคล้องเหมาะสมกับความถนัด ความสนใจ ศักยภาพ และความสามารถของตนเอง

ครูอนุบาลจึงควรปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือเป็นผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่มีการพัฒนา นั่นคือ ทางนำไปสู่ความสำเร็จอย่างสูงในหน้าที่ การงานสาขาวิชาชีพของตน ด้วยการบรรลุจุดหมาย การพัฒนาตนเองสามารถทำได้โดยการศึกษาหาความรู้ทั้งจากการที่ศึกษาด้วยตนเอง หรือหน่วยงานจัดให้ ลักษณะวิชาชีพของครูจะแตกต่างไปจากหน้าที่อื่น คือ เป็นงานวิชาการ ซึ่งไม่มีกฎ ระเบียบข้อบังคับตายตัวเป็นกรอบปฏิบัติ แต่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์โดยไม่มีขอบเขต จึงจำเป็นต้องอาศัยความคิดที่หลากหลายในสาขาวิชาการต่างๆ นำมารวมกันอย่างจริงจัง เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ให้แก่ตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้คุณภาพของการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานด้านอื่นๆ มีผลดีขึ้นเรื่อยๆ จึงต้องมีการประเมินผลงานตนเอง คิดหาแนวทางใหม่ๆ ดำเนินการปรับปรุงงาน และตัดสินใจด้วยตนเอง แสวงหาเชื่อมั่นจากการทำงาน ซึ่ง แนวทางในการพัฒนาตนเองนั้นมี 3 ด้าน คือ (สมคิด ขุนทองนุ้ม. 2533 : 29)

1. ด้านความรู้ หมายถึง การพัฒนาตนให้มีความรอบรู้ทั้งในด้านเนื้อหาสาระที่จะสอนนักเรียน วิธีการใหม่ๆ เทคนิควิธีที่จะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วงการวิชาชีพ ความรู้เกี่ยวกับชีวิต และเหตุการณ์ประจำวัน

2. ด้านเทคนิควิธี หมายถึง การพัฒนาตนให้มีทักษะและความสามารถทั้งในด้านการจัดการเรียน การสอนในรูปแบบต่างๆ การจัดงานกิจกรรม และให้บริการนักเรียน การทำงานด้านธุรการ การแนะแนวนักเรียน การพัฒนาสังคม

3. ด้านคุณลักษณะกับเจตคติ หมายถึง การพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีเหมาะสมกับการประกอบวิชาชีพ

จากการศึกษาแนวคิดและทิศทางในการพัฒนาประเทศในช่วงแผน 8 และ เอกสารอื่นๆ รวมทั้งวิสัยทัศน์ของสังคมไทยที่พึงปรารถนาในอนาคตแล้วเป็นที่เชื่อมั่นได้ ว่า ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) รวมทั้งแผน พัฒนาการศึกษาศาสนาและการวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ ระยะที่ 8 จะมี ปรัชญาหรืออุดมการณ์หลักของแผนเหมือนกันคือ มุ่งเน้นการพัฒนาคนเป็นจุดหมาย หลัก หรือวัตถุประสงค์หลักหรือปรัชญาของการพัฒนาประเทศ เพื่อให้เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่วนการกำหนดเป้าหมายทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่างๆ ที่จะติดตามมานั้น ถือว่าเป็นเพียงเครื่องมือ ซึ่งจะกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาคนเท่านั้น

การพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพื่อสนองต่อการพัฒนาประเทศนั้น จำเป็นต้องผ่าน ทางกระบวนการทางการศึกษา ซึ่งในกระบวนการนี้ ครูจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง องค์ประกอบหนึ่ง ดังนั้นการที่จะพัฒนาคนได้ต้องมีการพัฒนาครู

การพัฒนาครู นอกจากจะมีหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้รับผิดชอบแล้วยังมีองค์กร วิชาชีพครู คือ ครุสภาอีกแห่งหนึ่งที่จะต้องรับภารกิจอันสำคัญนี้ โดยจะต้องมีการทบทวน บทบาทและกำหนดทิศทางรวมทั้งกิจกรรมงาน/โครงการที่จะดำเนินการให้เหมาะสม เพื่อให้ครูมีความพร้อมในการพัฒนาประชากรของประเทศให้สามารถรู้จริงก้าวทันทันโลก และเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลกในกระแสโลกาภิวัตน์ ได้อย่างมีความสุข

จากแผนพัฒนาครุสภา ได้การถึงการพัฒนาวิชาชีพครูว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูไทยในอนาคต ควรจะประกอบด้วย 3 ด้าน คือ (1) สภาพของวิชาชีพครู (2) ความ ประพฤติของครู (3) พฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครู

1. สภาพของวิชาชีพครู จะต้อง

1.1 เป็นวิชาชีพชั้นสูงเหมือนกับวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ เช่น แพทย์ วิศวกร สถาปนิก ฯลฯ

1.2 เป็นวิชาชีพที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.3 เป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ที่จะทำให้คนที่มีความรู้ความสามารถ อยากร่วมเข้าสู่วิชาชีพนี้

1.4 เป็นวิชาชีพที่มีสวัสดิการและสวัสดิภาพที่มั่นคง

1.5 เป็นวิชาชีพที่มีสถาบันวิชาชีพคอยควบคุมและพัฒนามาตรฐานจนเป็นที่ยอมรับของสังคม ทั้งนี้ต้องมีกฎหมายวิชาชีพคุ้มครองรับ

2. ความประพฤติของครู

ครูจะต้องมีความประพฤติที่ดี มีจรรยาบรรณเพื่อเป็นแบบอย่างแก่สังคม ซึ่งความประพฤติดังกล่าว ได้แก่

2.1 เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ

2.2 ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น

2.3 ตั้งใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้

2.4 รักษาชื่อเสียงของตนมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้ามประพฤติการใดๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของครู

2.5 ถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมอันดีงามของสถานศึกษาและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา

2.6 ถ่ายทอดวิชาความรู้ โดยไม่บิดเบือนและบิดบังอำพราง ไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ

2.7 ให้เกียรติแก่ผู้อื่นทางวิชาการ โดยไม่นำผลงานของผู้ใดมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน และไม่เบียดบังใช้แรงงานหรือนำผลงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน

2.8 ประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยงธรรมไม่แสวงหาประโยชน์สำหรับตนเอง หรือผู้อื่นโดยมิชอบ

2.9 สุภาพเรียบร้อยประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ รักษาความลับของศิษย์ ของผู้ร่วมงานและของสถานศึกษา

- 2.10 รักษาความสามัคคีระหว่างครูและช่วยเหลือในหน้าที่การงาน
- 2.11 มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยและเห็นความสำคัญของความเป็นไทย
- 2.12 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม

3. พฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของครู

ครูไทยในอนาคตจะต้องมีพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งน่าจะ ได้แก่

- 3.1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- 3.2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน
- 3.3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- 3.4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

- กำหนดมาตรการที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาครู

- กำหนดรูปแบบวิธีการที่ชัดเจนในการบริหารงานครูสภาเพื่อพัฒนาครู โดยปรับระบบองค์กรให้มีขนาดเล็กกระทัดรัดแต่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสอดคล้องกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กร และโดยการสร้างแผนงานให้มีเครือข่ายการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

- เสริมสร้างความเข้าใจอย่างกว้างขวางในแนวคิดการพัฒนาครูทั้งบุคคลในวิชาชีพครูและสาธารณชนทั่วไป

กระทำได้โดยวิธีการหลายรูปแบบ เช่น การเข้ารับการอบรมในแหล่งความรู้ที่เกี่ยวกับการศึกษาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ฯลฯ ดังนั้นครูต้องเป็นผู้พิจารณาเลือกและสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาตนเองและบุคคลอื่น อาชีพครูเป็นอาชีพซึ่งมีความจำเป็นจะต้องศึกษาเรียนรู้อยู่เสมอ การศึกษาดังกล่าวมักจะเริ่มที่เรียนด้วยตนเองแหล่งความรู้เรียนที่วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย และติดต่อกันไปจนตลอดเวลาที่ประกอบอาชีพ

(Strik. 1990 : 91-117)

ดังนั้นครูปฐมวัยต้องมีการพัฒนาวิชาชีพครูเพราะจะทำให้มีความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น จิตวิทยาการศึกษา ปรัชญาการศึกษา เทคนิควิธีการสอนตลอดจนการวัดผลและประเมินผลเพื่อเป็นครูที่มีประสิทธิภาพ และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน และบุคคลในสังคมได้ต่อไป

3. ผู้บริหารการศึกษาอนุบาล

ผู้บริหารการศึกษาอนุบาล คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรทั้งนักเรียนบุคลากรภายในโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องได้มีการพัฒนาการที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญาตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

ภาระกิจและหน้าที่ของผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารต้องใช้ความพยายามต่าง ๆ ในการจัดสรรทรัพยากร อันได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของ และการจัดการให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร นักเรียนมีคุณภาพอันพึงประสงค์ของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2531 : 2)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้

1. งานด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้

เป็นการจัดหาหลักสูตร เอกสารหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร ให้เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานของครู

2. งานการเรียนการสอน

ปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดบรรลุตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรจัดให้มีการอบรม สาธิต การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์กับเพื่อนครู หรือผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ เกี่ยวกับวิธีสอนแบบใหม่ ๆ

3. งานสื่อการเรียนการสอน

จัดให้มีอุปกรณ์การเรียนการสอนตามที่หลักสูตรกำหนดให้ครบถ้วนทุกกลุ่มประสบการณ์ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้อุปกรณ์การสอนให้ตรงกับจุดประสงค์เนื้อหาและกิจกรรมของนักเรียน

4. งานวัดผลและประเมินผล

จัดให้มีการวัดผลและประเมินผลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดปรับปรุงการสร้างเครื่องมือวัดผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จัดทำธนาคารข้อสอบมีการตรวจสอบการจัดทำสมุดประจำชั้น และสมุดประจำตัวนักเรียน

5. งานห้องสมุด

จัดทำและจัดหาเอกสาร หนังสือ สำหรับค้นคว้าหาความรู้สำหรับครู และนักเรียนให้เพียงพอ

6. งานนิเทศการศึกษา

จัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

7. งานด้านวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน

กำหนดให้มีการวางแผนปฏิบัติงานวิชาการล่วงหน้าอย่างมีขั้นตอนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการปฏิบัติงานกำหนดหน้าที่และขอบเขตในการปฏิบัติงาน และประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน

8. งานส่งเสริมการสอน

จัดกิจกรรมต่างๆ ที่มีส่วนส่งเสริมการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การแข่งขันตอบปัญหา การแสดงละคร ดนตรี กีฬา ตลอดจนเรื่องการสอนซ่อมเสริม

9. งานประชุมอบรมทางวิชาการ

จัดให้มีการประชุมครูในโอกาสต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ ตลอดจนประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น (การบริหารงานวิชาการ, 2531 : 18-19)

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารกิจกรรมทั้งปวงในส่วนที่ เกี่ยวเนื่องกับการเรียนการสอนของครูและนักเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้ ผลดีที่สุดงานวิชาการมีขอบข่ายของงานกว้างขวาง นั่นก็คือ ภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการในโรงเรียนอนุบาล จึงต้องมีหน้าที่กระตุ้น และส่งเสริมให้ครูทุกคนได้ร่วมมือ กันปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียนให้ดีขึ้น ทำหน้าที่ประสานงานสำรวจความก้าวหน้า ทางวิชาการว่าบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

4. ผู้ปกครองกับการศึกษาปฐมวัย

ผู้ปกครอง เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ที่รับผิดชอบเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้เด็กเป็นคนดี พร้อมทั้งจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่จะช่วยให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทุกๆ ด้าน เพื่อเขาจะได้เติบโตและสามารถเผชิญความเปลี่ยนแปลงของสังคม และสามารถแก้ปัญหา และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และผู้ปกครองปัจจุบันเล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย พร้อมทั้งเลือกสรรหาโรงเรียนนุบาลาครศรีที่ตนเองต้องการ

(วารสาร ณ ระวิชัย : 2527 : 6) - วารสาร ณ ระวิชัย : ๒๕๒๗ : ๖ : ๑๐๓-๑๑๐

Dr. Richard H. Arnold - M.D., F.R.C.P. (C), F.R.S. (Ed.)
7572, 80th St.

ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับผู้ปกครอง

ในปัจจุบันผู้ปกครองมีความสนใจและมีการติดต่อโรงเรียนเพื่อทราบพัฒนาการของลูกพร้อมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น มาประชุมตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด มีการมาร่วมกิจกรรมของเด็ก เช่น วันเด็ก วันปิดภาค การให้ความร่วมมือในเรื่องอาชีพ เช่น บิดามารดาเป็นแพทย์ก็จะมาร่วมบรรยายพร้อมทั้งให้ความรู้กับผู้ปกครองด้วยกัน หรือบทบาทสมมติให้เด็กดูและเด็กเกิดประสบการณ์โดยตรง มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาร่วมในกิจกรรมมากขึ้น มีข่าวสารโต้ตอบกับโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการได้ครบทั้ง 5 ด้าน (ราศรี ทองสวัสดิ์. ม.ป.ป. : 1-4)

ผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องมากกับโรงเรียน เพราะการส่งเด็กไปโรงเรียนมิได้หมายความว่าเด็กจะเป็นของครูทั้งหมดผู้ปกครองยังมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนอยู่เสมอ กล่าวคือ

1. เตรียมลูกให้พร้อมที่จะไปโรงเรียน

ผู้ปกครองต้องเตรียมความพร้อมลูกให้สัมพันธ์กับทางโรงเรียนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ การเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย เช่นอีกให้เด็กได้มีโอกาสใช้กล้ามเนื้อใหญ่เล็ก เพื่อการเคลื่อนไหวได้คล่องแคล่วว่องไว โดยการฝึกที่เหมาะสม เช่นให้ฝึกกล้ามเนื้อมือ ชิดเขียนระบายสี ฝึกการคิดคำนวณ ฝึกการช่วยเหลือตนเองในการทรงตัวการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง เตรียมความพร้อมทางด้านร่างกายให้สัมพันธ์กับทางโรงเรียน เตรียมด้านอารมณ์ให้สัมพันธ์กับทางโรงเรียน โดยฝึกให้เด็กรู้จักควบคุมอารมณ์ การรอคอย การเสียสละ การสร้างความมั่นใจในตนเองให้รู้จักตนเอง สร้างความคุ้นเคยให้ภัยเด็ก โดยให้เด็กได้รู้จักเล่นกับเพื่อนไปพบปะกับคนนอกบ้าน สำหรับการเตรียมด้านสติปัญญา อาจทำได้โดยจัดประสบการณ์พื้นฐานให้กับเด็กแนะนำของเล่นที่เป็นประโยชน์ และช่วยในการเรียนรู้ทางภาษาคณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์สร้างประสบการณ์ในการสำรวจ ค้นคว้าทดลองให้กับเด็กพูดคุยเรื่องต่างๆ ที่สนใจและเด็กเรียนรู้หาไปรู้ประสบการณ์ตรง ดังนั้นผู้ปกครองควรเตรียมความพร้อมให้กับเด็กจะช่วยให้เด็กพัฒนาตามขั้นตอนได้อย่างรวดเร็ว (วรารักษ์ รักวิจัย 2527 : 21-23)

2. การประสานงานกับโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมและพัฒนาการของเด็กภาวะสังคมและเศรษฐกิจเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่เด็กปฐมวัยในหลายๆ ด้าน ดังนั้นการเสริมสร้างความรู้ในด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กจึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ปกครองผู้ปกครองจำนวนมากยังมีความเชื่อและคาดหวังให้ลูกเรียนอ่าน เขียน คิดเลขให้ได้ในระดับปฐมวัย แต่แนวทางการศึกษาปฐมวัยมองว่าสติปัญญาเป็นเรื่องครอบคลุมพฤติกรรมความคิดที่ทั้งหมดที่เด็กแต่ละวัยจะสามารถกระทำได้ตามขั้นตอนและมีได้มุ่ง^{วุฒิ}สติปัญญาด้านความจำแต่เพียงอย่างเดียวผู้ปกครองเกิดความรู้สึกขัดแย้งไม่แน่ใจในแนวความคิดแนวปฏิบัติต่อลูก ดังนั้นโรงเรียนมีหน้าที่ให้ข่าวสารข้อมูลที่ต้องกับผู้ปกครอง เช่น วารสาร หนังสือ รายการวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการ เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติในทางที่ถูกต้องมากขึ้น (ภรณ์ คุรุวัฒนา 2540 : 50-51)

เรื่อง...
(1) ...

ผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องมากกับโรงเรียน เพราะการส่งเด็กไปโรงเรียนมีได้หมายความว่าเด็กจะเป็นของครูทั้งหมดผู้ปกครองยังมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนอยู่เสมอ กล่าวคือ

1. เตรียมลูกให้พร้อมที่จะไปโรงเรียน

ผู้ปกครองต้องเตรียมความพร้อมลูกให้สัมพันธ์กับทางโรงเรียนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ การเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย เช่นอีกให้เด็กได้มีโอกาสใช้กล้ามเนื้อใหญ่เล็ก เพื่อการเคลื่อนไหวได้คล่องแคล่วว่องไว โดยการฝึกที่เหมาะสม เช่นให้ฝึกกล้ามเนื้อมือ ชีตเขียนระบายสี ฝึกการคิดคำนวณ ฝึกการช่วยเหลือตนเองในการทรงตัวการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง เตรียมความพร้อมทางด้านร่างกายให้สัมพันธ์กับทางโรงเรียน เตรียมด้านอารมณ์ให้สัมพันธ์กับทางโรงเรียน โดยฝึกให้เด็กรู้จักควบคุมอารมณ์ การรอคอย การเสียสละ การสร้างความมั่นใจในตนเองให้รู้จักตนเอง สร้างความคุ้นเคยให้แกเด็ก โดยให้เด็กได้รู้จักเล่นกับเพื่อนไปพบปะกับคนนอกบ้าน สำหรับการเตรียมด้านสติปัญญา อาจทำได้โดยจัดประสบการณ์พื้นฐานให้กับเด็กแนะนำของเล่นที่เป็นประโยชน์ และช่วยในการเรียนรู้ทางภาษาคณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์สร้างประสบการณ์ในการสำรวจ ค้นคว้าทดลองให้กับเด็กพูดคุยเรื่องต่างๆ ที่สนใจและเด็กเรียนรู้หาไปรู้ประสบการณ์ตรง ดังนั้นผู้ปกครองควรเตรียมความพร้อมให้กับเด็กจะช่วยให้เด็กพัฒนาตามขั้นตอนได้อย่างรวดเร็ว (วรารณ รักรัตน 2527 : 21-23)

2. การประสานงานกับโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมและพัฒนาการของเด็กภาวะสังคมและเศรษฐกิจเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยในหลายๆ ด้าน ดังนั้นการเสริมสร้างความรู้ในด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กจึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ปกครองผู้ปกครองจำนวนมากยังมีความเชื่อและคาดหวังให้ลูกเรียนอ่าน เขียน คิดเลขให้ได้ในระดับปฐมวัย แต่แวดวงการศึกษาปฐมวัยมองว่าสติปัญญาเป็นเรื่องครอบคลุมพฤติกรรมความคิดทั้งหมดที่เด็กแต่ละวัยจะสามารถกระทำได้ตามขั้นตอนและมีได้มุ่งวุฒิปัญญาด้านความจำแต่เพียงอย่างเดียวผู้ปกครองเกิดความรู้สึกขัดแย้งไม่แน่ใจในแนวความคิดแนวปฏิบัติต่อลูก ดังนั้นโรงเรียนมีหน้าที่ให้ข่าวสารข้อมูลที่ถูกต้องกับผู้ปกครอง เช่น วารสาร หนังสือ รายการวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการ เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติในทางที่ถูกต้องมากขึ้น (ภรณ์ คุรุรัตน์ 2540 : 50-51)

3. การร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อพัฒนากิจกรรมของโรงเรียน

เวลาหลายปีแห่งการร่วมมือร่วมใจกันระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน ความมุ่งมั่นแย่งแข่งขัน และมุ่งมั่นในการดำเนินการทางด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ เช่น การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประเด็นทางการศึกษา และทางด้านจิตวิทยาเด็ก เช่น เป็นวิทยากรบรรยายพิเศษ การสนับสนุนการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมีส่วนร่วมในการประชุมผู้ปกครองโดยการนัดสมาคมผู้ปกครองและให้การสนับสนุนด้านการเรียน ด้านการกีฬา การสนทนาด้านต่างๆ การจัดโภชนาการสำหรับเด็ก (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ 2540 : 52-53)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

— การวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพครู
อรรถพร มณีใส, 2540 : 53 ; อรรถพร มณีใส, 2540 : 53

งานวิจัยในต่างประเทศ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครูอนุบาล ตั้งแต่ปี คศ.1944-1950 ได้มีผู้ทำการวิจัยคุณลักษณะของครูอนุบาล ซึ่งพบว่า ครูอนุบาลควรมีลักษณะดังนี้

1. มีบุคลิกภาพที่ดี เช่น มีความกระฉับกระเฉง มีความสง่า หน้าตาสะอาดหมดจด
2. มีการพัฒนาตนอยู่เสมอ เช่น การอ่านหนังสือต่างๆ เป็นประจำ เป็นผู้ที่มีการติดตามข่าวอยู่เสมอ
3. มีอารมณ์ที่มั่นคง มีอารมณ์ขัน
4. มีศีลธรรม จริยธรรม เหมาะสมกับที่เป็นครู

ในปี คศ. 1961 ฟูลเลอร์ (Fuller. 1961 : 19-20) ได้กล่าวถึงการวิจัยที่ผ่านมาไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า ครูอนุบาลที่ประสบความสำเร็จนั้นเป็นเพศใด แต่งานหรือไม่ อายุเท่าใด ระดับการศึกษาเพียงใด แม้แต่ศึกษานิเทศก์ หรือผู้บริหารการศึกษาก็ยังไม่สามารถที่จะวัดความสำเร็จของครูอนุบาลได้ แต่เป็นที่ยอมรับกันว่า ครูอนุบาลจะต้องมีคุณลักษณะดังนี้

1. ชอบค้นคว้าทดลอง
2. มีความรู้ในวิชาที่ตนสอน
3. มีประสบการณ์ในการยืดหยุ่นวิธีการสอนมาใช้ในเด็กแต่ละคน

เฮลด์ และ มัวร์ (Heald and Moor. 1968 : 142) ได้วิจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีอาชีพครูว่าต้องมีความแตกต่างจากอาชีพอื่นๆ อย่างไร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เป็นครูต้องมีคุณสมบัติต่อไปนี้ คือ

1. มีวิจารณญาณดี
2. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
3. มีเมตตา
4. มีความละเอียด ประณีต
5. มองโลกในแง่ดี
6. มีอารมณ์มั่นคง
7. เต็มใจทำงาน
8. ไม่วิจารณ์ผู้อื่น

ไวย์แกนด์ (Weigand. 1977 : 6) ให้ความเห็นว่าครูที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. คำนึงถึงระดับสติปัญญาของนักเรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. สอบตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. สามารถใช้ถ้อยคำที่ชัดเจนช่วยให้เด็กคิดและกระตุ้นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมมาใช้

4. สามารถสอบได้อย่างมีลำดับชั้น
5. มีเทคนิคในการวัดผลประเมินผล
6. พัฒนาให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

จึงอาจสรุปได้ว่า ลักษณะครูที่ดีควรเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดีมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อครูและนักเรียนรวมทั้งบุคคลอื่นๆ เป็นคนมีเหตุผล มีความยุติธรรม มีความซื่อตรง เป็นผู้ตรงต่อเวลา ความเป็นประชาธิปไตย มีวาจาสุภาพอ่อนน้อม มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน มีความเมตตากรุณา นอกจากนี้จะต้องเป็นผู้รอบรู้ มีความรู้ดีค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีทักษะการสอนที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเทคนิคในการจัดกิจกรรมการสอน รวมทั้งมีเทคนิคในการวัดผลที่ดีด้วย

งานวิจัยในประเทศไทย

ประโยชน์ จันทโรชิต (2520 : 61-63) ได้ศึกษาวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา โดยสอบถามทัศนะจากบุคคลหลายฝ่าย คือ ครู ประถมศึกษา ผู้บริหารการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะด้านการสอน มีความรู้ดีมีการติดตามผล เตรียมการสอน รู้จักใช้วิธีการสอนและอุปกรณ์ มีความรู้เรื่องหลักสูตรดี มีความสามารถสอนวิชาต่างๆ ได้หลายวิชา เอาใจใส่นักเรียน สอนให้คิดและปฏิบัติได้ สนใจต่อความเคลื่อนไหวทางวิชาการ กระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น สร้างบรรยากาศให้สนุกสนานเรียน

2. คุณลักษณะด้านสัมพันธภาพกับนักเรียน ได้แก่ มีความเมตตาทั่วหน้ากัน ไม่วางท่าถือตัว ได้ถามทุกข์สุข ทำตัวให้เด็กทั้งรักทั้งเคารพ เอาใจใส่ด้านการเรียน ด้านสุขภาพและร่วมกิจกรรมนักเรียน รู้จักให้อภัยและมีความอดกลั้น รักษาความลับของนักเรียนได้ มีความหวังดีต่อนักเรียนทุกคน ช่วยให้นักเรียนแก้ปัญหาด้วยตนเองได้

3. คุณลักษณะด้านคุณธรรม-ศีลธรรม ความประพฤติ ความเรียบร้อย มีความเมตตากรุณาต่อคนทั่วไป ปฏิบัติราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตยึดมั่นในศีลธรรม ไม่มัวเมาอบายมุข

4. คุณลักษณะด้านบุคลิกท่าทาง ได้แก่ รูปร่างสง่างาม แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ทันสมัยพอสมควร มีสุขภาพกายและจิตดี มีความกระตือรือร้น ว่องไว แต่อ่อนน้อม ไม่ทำตัวเป็นคนมีปมด้อย

5. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ ให้การต้อนรับผู้มาติดต่อ ให้ความร่วมมือกับผู้ปกครอง ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่เห็นแก่ตัว มองคนอื่นในแง่ดี ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน

6. คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ได้แก่ อุทิศเวลาให้แก่งานทุกอย่าง ปรับปรุงโรงเรียนให้ดีขึ้น ไม่เป็นคนนิ่งดูตาย ช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ

7. คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ เลื่อมใสการปกครองระบบประชาธิปไตย มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามแบบแผนของกฎหมาย เคารพมติของกลุ่ม กล้าแสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ดวงพร ชินสมบุรณ์ (2522 : 49-58) ได้สร้างเกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาลโดยถือเอาเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนอนุบาลของกรมสามัญศึกษาเป็นแนวทางในการสร้าง ซึ่งระบุถึงลักษณะที่ดีของโรงเรียนอนุบาล 4 ประการ คือ หมวดอาคารสถานที่และอุปกรณ์ หมวดการบริหารโรงเรียน หมวดการเรียนการสอน หมวดสวัสดิการและประชาสัมพันธ์ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับลักษณะของครูอนุบาลมีดังนี้คือ ครูควรใช้อุปกรณ์ช่วยในการสอนให้เหมาะสมกับวิชาที่ตนสอน การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ควรให้นักเรียนได้คิด ส่งเสริมความพร้อมในการใช้ภาษา ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดนิสัยอยากรู้ อยากเห็น ช่างสังเกต มีเหตุผล ส่งเสริมให้นักเรียนได้ช่วยตัวเองปลูกฝังความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และครูควรนำวิธีการต่างๆ ในการประเมินผลมาใช้ เช่น การสังเกต การทดสอบ การสัมภาษณ์ ฯลฯ เป็นต้น

พรทิพย์ รัตนวิสาณนท์ (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพครูช่างอุตสาหกรรมระดับปริญญาที่พึงประสงค์ โดยถามสมรรถภาพครูช่างอุตสาหกรรม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านอาชีพ ด้านการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์และสังคม ด้านการแนะแนว และการปกครองชั้นเรียน ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม เห็นว่า ครูควรมีสมรรถภาพด้านการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์และสังคม และด้านการแนะแนว และการปกครองชั้นเรียนอยู่ในเกณฑ์มากและที่มากที่สุด คือ ด้านวิชาชีพ

จากผลการศึกษาต่างๆ นั้น แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์นั้น จะประกอบด้วยลักษณะด้านต่างๆ หลายด้าน แล้วแต่สถานภาพของครูว่า สอนวิชาใด ระดับใด จะเป็นในระบบโรงเรียนหรือนอกระบบโรงเรียนย่อมจะมีลักษณะคล้ายกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านวิชาการ เทคนิคการสอน
2. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์
3. คุณลักษณะด้านการแนะแนว การแก้ปัญหา
4. คุณลักษณะด้านประเมินผล การเรียนการสอน
5. คุณลักษณะด้านการวางตัว บุคลิกท่าทาง ฯลฯ

จากแนวความคิดของนักวิชาการ นักการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ จากข้างต้นที่กล่าวมาแล้วนั้น พอจะสรุปคุณลักษณะของครูที่ดีทั่วไป ที่พึงประสงค์ดังต่อไปนี้ คือ ครูดีจะต้องมีความรู้ดี ประพฤติดี สอนดี บุคลิกดี มีคุณธรรมจรรยาบรรณ มีความคิดก้าวหน้าเป็นคนฉลาดรู้จักปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย มุ่งมั่นพัฒนาทั้งตนเอง และส่วนของงานที่ตนรับผิดชอบอยู่เสมอ นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวแล้ว ครูดีควรจะมีลักษณะที่พึงประสงค์ คือ จะต้องมีความรักอาชีพครู มีความพึงพอใจในอาชีพครู มีวิญญานของความเป็นครู

ยุพิน อุปการะนาระ (2529 : 12) ได้วิจัยเรื่อง ลักษณะของครูนี้เด็กปฐมวัยชอบการวิจัยกระทำโดยวิธีการสัมภาษณ์เด็กปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ครูที่ใจดี
2. ครูที่เล่นิทานสนุก
3. ครูที่ไม่เมื่อยนติ
4. ครูที่สวย
5. ครูที่รักเด็ก
6. ครูที่ไม่ดุ

7. ครูที่พูดไพเราะ
8. ครูที่อยู่กับเด็ก ไม่ทิ้งเด็ก
9. ครูที่ไม่พูดเสียงดัง
10. ครูที่มีของเล่นมากมาย

ต่อมาในปี พ.ศ.2530 ยุพิน อุปการะนาระ (2530 : 9) ได้ทำการศึกษาลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยในทัศนะของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ของวิทยาลัยครูสวนดุสิต ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ให้ความรักและความอบอุ่นอาหารต่อเด็ก
2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นกันเอง
3. แต่งกายสะอาด เรียบร้อย มีรสนิยมดี ไม่นำสมัยหรือล้าสมัยเกินไป
4. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงาน
5. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำสิ่งแปลกๆ เทคนิคใหม่ๆ มาใช้
6. มีกิจกรรมรยาทเรียบร้อยนุ่มนวล พูดจาไพเราะ มีบุคลิกภาพที่ดี
7. มีความสามารถพิเศษหลายด้าน
8. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ และศีลธรรม
9. ไม่แสวงหาผลประโยชน์ใส่ตนเอง จนละทิ้งงานสอนประจำ
10. มีความคล่องแคล่วในการทำงาน เข้าใจในธรรมชาติของเด็ก

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอนุบาล

1. ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล หมายถึง

จากเอกสารและงานวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่า ได้มีผู้วิจัยถึงคุณลักษณะของครูที่ดีซึ่งเป็นครูที่ต้องการของสังคมตลอดมา ซึ่งมีลักษณะเป็นการศึกษาในภาพรวมของความเป็นครู ยกเว้นงานวิจัยของ พรทิพย์ รัตนวิสาณนท์ (2527 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสมรรถภาพครูช่วงอุตสาหกรรมที่พึงประสงค์อันเป็นที่ต้องการของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ พบว่า คุณลักษณะของ

ครูอนุบาลที่ดีจะส่งผลดีต่อการเรียนการสอน การพัฒนาของนักเรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้นควรจะทำให้การศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะทางการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความประพฤติทางคุณธรรมและจริยธรรม ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาคุณลักษณะดังกล่าว เพื่อให้ได้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล อันเป็นที่ต้องการของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อที่จะได้ครูอนุบาลที่มีคุณลักษณะที่สังคมต้องการไปอบรมสั่งสอนเด็กให้มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์ในทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน ครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียนมีความแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้างมีรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล ครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียน จากโรงเรียนอนุบาลของเขตการศึกษา 5 จังหวัด คือ สมุทรปราการ 64 โรงเรียน ปทุมธานี 31 โรงเรียน นนทบุรี 44 โรงเรียน สมุทรสาคร 30 โรงเรียน นครปฐม 27 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 196 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้บริหาร ใช้ประชากรทั้งหมดตามจำนวนโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน ซึ่งจะมีทั้งหมด 196 คน

2. ครูและผู้ปกครองผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการจับฉลากโรงเรียนเพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

2.1 กำหนดใช้กลุ่มตัวอย่างครูและผู้ปกครองโรงเรียนละ 2 คน จากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่เลือกมาโดยระบบสัดส่วน ร้อยละ 50 ได้จำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 196 คนและผู้ปกครอง 196 คน ดังแสดงตามตารางที่ 1

ตาราง 1 ตัวอย่าง จำแนกตามจังหวัดในเขตการศึกษา 1

ลำดับ	จังหวัด	จำนวน โรงเรียน	จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย			รวม
			ผู้บริหาร	ครูอนุบาล	ผู้ปกครอง	
1	สมุทรปราการ	64	64	64	64	192
2	สมุทรสาคร	30	30	30	30	90
3	ปทุมธานี	31	31	31	31	95
4	นนทบุรี	44	44	44	44	132
5	นครปฐม	27	27	27	27	83
รวม		100	196	196	196	592

2.2 ผู้วิจัยให้ผู้บริหารสุ่มตัวอย่างจากครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียนจากโรงเรียนที่ได้รับการสุ่มเป็นตัวอย่างมาโรงเรียนละ 4 คน คือ ครูอนุบาล 2 คน ผู้ปกครอง 2 คน รวมตัวอย่างทั้งสิ้น 392 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในเขตการศึกษา 1 ด้วยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสร้าง แบบสอบถามลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาล และผู้ปกครอง ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะต่างๆ ดังนี้

- 1.1 ด้านบุคลิกภาพ
- 1.2 ด้านการสอน
- 1.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์
- 1.4 ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณ
- 1.5 ด้านการพัฒนาตนเอง

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 หมวดคือ หมวด ก. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ จำนวน 16 ข้อ หมวด ข. ด้านการสอน จำนวน 16 ข้อ หมวด ค. ด้านมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 14 ข้อ ซึ่งมีวิธีการสร้างแบบสอบถามดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล
- 1.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ประธานกรรมการ และกรรมการควบคุมปริญญาพันธ์ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข
- 1.3 นำแบบสอบถามที่ไปปรับปรุงและแก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความครอบคลุมความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ โดยตัดสินตามความเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญ 3 ใน 5 เป็นเกณฑ์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ก่อนนำไปทดลองใช้ ได้แก่
 อาจารย์ราศี ทองสวัสดิ์
 อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสามเสน
 สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ
 อาจารย์ยุพิน อุปการะนาระ
 รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ สวนดุสิต
 ดร.วรรณารถ รักสกุลไทย
 ผู้อำนวยการแผนกอนุบาลโรงเรียนเกษมพิทยา

ดร.พัชรี ผลโยธิน

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผศ.พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา

อาจารย์ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2. จากผลการตรวจของผู้เชี่ยวชาญจากแบบสอบถามทั้งหมด 100 ข้อ ได้แบบสอบถามทั้งหมด 73 ข้อ จำแนกเป็นคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ 16 ข้อ ด้านการสอน 16 ข้อ ด้านมนุษยสัมพันธ์ 14 ข้อ ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณ 14 ข้อ และด้านการพัฒนาตนเอง 13 ข้อ

3. ปรับปรุงแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปหาคุณภาพของเครื่องมือ

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงจากโรงเรียนอนุบาลในเขตการศึกษา 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 5 โรงเรียน ในแต่ละจังหวัด โดยใช้โรงเรียนละ 20 ชุด

4.1 หาค่าอำนาจจำแนกกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ 27 เปอร์เซนต์ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 : 185)

4.2 หาความเชื่อมั่นของเครื่องโดยใช้ สัมประสิทธิ์อัลฟา ของ คอนบรัก (α -coefficient) (Cronbach. 1971 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.73

5. จากการหาค่าอำนาจจำแนกกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ 27 เปอร์เซนต์ ทำการเลือกเฉพาะข้อสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ระดับ .05 นำมาใช้เป็นแบบทดสอบ ได้ข้อทดสอบดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ 16 ข้อ ด้านการสอน 16 ข้อ ด้านมนุษยสัมพันธ์ 14 ข้อ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 14 ข้อ และด้านการพัฒนาตนเอง 13 ข้อ รวมทั้งหมด 73 ข้อ

คะแนน 5 หมายถึง ระดับของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ระดับของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลมาก

คะแนน 3 หมายถึง ระดับของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ระดับของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ระดับของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลน้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบ แบ่งเป็น 5 ระดับ

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์มาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์น้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียน

โรงเรียนอนุบาล สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตการศึกษา 1

จังหวัด ☐ สมุทรปราการ ☐ นนทบุรี ☐ นครปฐม ☐ สมุทรสาคร ☐ ปทุมธานี

ตอน 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เกี่ยวข้องกับตัวท่าน

1. สถานภาพ

- ☐ 1. ผู้บริหาร
- ☐ 2. ครูอนุบาล
- ☐ 3. ผู้ปกครอง

ตอน 2 แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ส่วนที่ 2 แบบปลายเปิด (Open Ended)

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามส่วนนี้ประกอบด้วย 4 หมวด ดังนี้

หมวด ก	คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ	จำนวน	16	ข้อ
หมวด ข	คุณลักษณะด้านการสอน	จำนวน	16	ข้อ
หมวด ค	คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์	จำนวน	14	ข้อ
หมวด ง	คุณลักษณะด้านความประพฤติทางคุณธรรม และจรรยาบรรณ	จำนวน	14	ข้อ
หมวด จ	คุณลักษณะด้านการพัฒนาตนเอง	จำนวน	13	ข้อ
รวมทั้งหมด			73	ข้อ

หมวด ก คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

ข้อ	คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ	ระดับของลักษณะที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	แต่งกายสุภาพ สะอาด ถูกต้องตามกาลเทศะ					
2	มีกิริยาท่าทาง เช่น ยืน เดิน นั่ง สง่างาม					

ความคิดเห็นอื่นๆ / ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

.....

.....

หมวด ข คุณลักษณะด้านการสอน

ข้อ	คุณลักษณะด้านการสอน	ระดับของลักษณะที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	จัดทำโครงการสอนเตรียมการสอนและทำบันทึกการสอนทุกครั้ง					
2	รู้จักนำวัสดุเหลือใช้มาจัดทำเป็นสื่อการเรียนการสอน					

ความคิดเห็นอื่นๆ / ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ คุณลักษณะด้านการสอน

.....

.....

หมวด ค คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

ข้อ	คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์	ระดับของลักษณะที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	เอาใจใส่เด็กในการพัฒนาการของเด็กทุกด้าน					
2	สนใจปัญหาของเด็ก และให้ความช่วยเหลือ					

ความคิดเห็นอื่นๆ / ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

.....

.....

หมวด ง คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ข้อ	คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม	ระดับของลักษณะที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม					
2	ไม่หลงมัวเมาในอบายมุข					

ความคิดเห็นอื่นๆ / ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

.....

.....

หมวด จ คุณลักษณะด้านพัฒนาตนเอง

ข้อ	คุณลักษณะด้านพัฒนาตนเอง	ระดับของลักษณะที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ชอบอ่านหนังสือจำนวนมาก และหลากหลาย					
2	มีการประเมินผลในงานที่ตนเองทำตลอดเวลา					

ความคิดเห็นอื่นๆ / ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านการพัฒนาตนเอง

.....

.....

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตชี้แจงการขอทำการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อประกอบการส่งแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปพบกับกับศึกษานิเทศก์จังหวัด เพื่อนำส่งแบบสอบถามยังกลุ่มตัวอย่างตามโรงเรียนที่ได้เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ชุด คือ (1) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 196 ชุด (2) ครูอนุบาล จำนวน 196 ชุด และ (3) ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 196 ชุด รวมทั้งสิ้น 592 ชุด
3. ดำเนินการติดตามแบบสอบถามที่ได้ส่งไปในแต่ละแห่ง ภายใน 2 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยได้ไปพบผู้ช่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 1 ได้นำแบบสอบถามให้กับศึกษานิเทศก์จังหวัดทั้ง 5 จังหวัด เพื่อส่งให้ศึกษาอำเภอแจกตามโรงเรียนให้ผู้บริหารคัดเลือกครูจำนวน 2 คน ผู้ปกครอง จำนวน 2 คน ผู้วิจัยไปรับกับผู้ช่วยศึกษานิเทศก์การศึกษาเขตการศึกษา 1
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทำการคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามทั้งหมด 592 ชุด ได้รับแล้ว 579 ชุด และสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.80

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้คอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย
 - 1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติทดสอบเครื่องมือ
 - 2.1 สัมประสิทธิ์อัลฟาของคอนนอร์คใช้เทคนิค และหาค่าอำนาจทางจำแนก 27 เปอร์เซนต์กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ

3. สถิติในการทดสอบสมมติฐาน

สถิติ One Way ANOVA ทดสอบสมมติฐาน ทักษะของผู้บริหารโรงเรียน ครู อนุบาล และผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ในกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้ เชฟเฟ่ (Scheffe')

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลให้เข้าใจตรงกันผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวน
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของความเบี่ยงเบน
df	แทน	ชั้นของความอิสระ
MS	แทน	ความแปรปรวน
F	แทน	ค่าสถิติ F

จากการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาล และผู้ปกครอง โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตการศึกษา 1 ซึ่งผู้วิจัยจะเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ในรายชื่อ และด้านตามความหมายดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์มาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์น้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาล และผู้ปกครอง ที่มีต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูอนุบาลมีความแตกต่างกัน 5 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรมและศีลธรรม และด้านพัฒนาตนเอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 อายุจากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 579 คน จำแนกตามอายุได้ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 จำนวน/และร้อยละของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครองจำแนกตามอายุ

อายุ	ผู้บริหารโรงเรียน		ครูอนุบาล		ผู้ปกครอง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
26-30 ปี	2	1.0	130	67.7	130	66.3
31-35 ปี	89	46.6	61	31.8	56	28.5
36 ปีขึ้นไป	100	52.4	1	0.5	10	5.2
รวม	191	100.0	192	100.0	196	100.0

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้บริหารที่ให้ทัศนะเป็นจำนวนทั้งสิ้น 191 คน มีอายุส่วนใหญ่ตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป ร้อยละ 52.4 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 31-35 ปี จำนวน 89 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 46.6 ครูอนุบาลมีผู้ให้ทัศนะจำนวนทั้งสิ้น 192 คน โดยมีอายุส่วนใหญ่ตั้งแต่ 26-30 ปี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 67.7 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 31-35 ปี จำนวน 61 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 31.8 ผู้ปกครองที่ให้ทัศนะเป็นจำนวนทั้งสิ้น 196 คน โดยมีอายุส่วนใหญ่ตั้งแต่ 26-30 ปี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 66.3 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 31-35 ปี จำนวน 56 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 28.5

1.2 วุฒิการศึกษา

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง จำแนกตาม
วุฒิการศึกษา

ระดับการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน		ครูอนุบาล		ผู้ปกครอง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-	49	25.5	17	8.7
ปริญญาตรี	150	78.5	130	67.7	170	86.7
สูงกว่าปริญญาตรี	41	21.5	13	6.8	9	4.6
รวม	191	100.0	192	100.0	196	100.0

จากตาราง 3 พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 78.5 รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 41 คน คิดเป็น ร้อยละ 21.5 ครูอนุบาลมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 67.7 รองลงมาคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 รองลงมาคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 17 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 8.7

ตาราง 4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง จากแบบสอบถาม 159 ฉบับ
 ให้ผู้บริหาร ครูอนุบาล ผู้ปกครองให้ความเห็นดังตารางที่ 3

ข้อ	คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ	ผู้บริหาร (N = 191)			ครูอนุบาล (N = 192)			ผู้ปกครอง (N = 196)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	แต่งกายสุภาพ สะอาด ถูกต้องตามกาลเทศะ	3.87	1.06	มาก	3.57	1.11	มาก	3.86	1.00	มาก
2	มีกิริยาท่าทาง เช่น ยืน เดิน นั่ง สง่างาม	3.72	.98	มาก	3.79	.97	มาก	3.67	1.01	มาก
3	เป็นคนอ่อนน้อม มีกิริยามารยาท สุภาพเรียบร้อย	3.61	1.09	มาก	3.66	1.16	มาก	3.88	1.00	มาก
4	ดูแลความสะอาดร่างกาย ผม เล็บร่างกายสะอาด	3.80	.95	มาก	3.74	.97	มาก	3.72	1.00	มาก
5	พูดจาสุภาพ เรียบร้อย ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็ก	3.76	.95	มาก	3.86	1.04	มาก	3.95	.90	มาก
6	มีปฏิภาณ ไหวพริบ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้	3.91	.94	มาก	3.77	1.00	มาก	3.88	1.04	มาก
7	มีความอดกลั้น รู้จักควบคุมอารมณ์	3.90	.93	มาก	3.94	.96	มาก	3.89	.92	มาก
8	มีความกระตือรือร้นในการทำงานไม่เมื่อยนั่งเฉย	3.61	1.08	มาก	3.78	1.03	มาก	3.88	.97	มาก
9	มีลักษณะเป็นผู้นำ	3.77	1.03	มาก	3.71	1.03	มาก	3.91	.96	มาก
10	มีสุขภาพกายสมบูรณ์และสุขภาพจิตดี	3.99	.88	มาก	3.80	1.04	มาก	3.74	1.06	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ	ผู้บริหาร (N = 191)			ครูอนุบาล (N = 192)			ผู้ปกครอง (N = 196)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
11	มีบุคลิกอบอุ่น	3.74	1.03	มาก	3.75	1.03	มาก	4.02	.85	มาก
12	มีอารมณ์ขัน	3.74	1.02	มาก	3.70	1.08	มาก	3.83	.96	มาก
13	การใช้น้ำเสียงนุ่มนวล ไพเราะ	3.71	.95	มาก	3.74	1.04	มาก	3.91	.92	มาก
14	มีความเชื่อมั่นในตนเอง	3.59	1.03	มาก	3.78	1.00	มาก	3.78	1.02	มาก
15	มีความกระตือรือร้น	3.79	.97	มาก	3.70	1.06	มาก	3.82	.96	มาก
16	มีความละเอียดรอบคอบ	3.74	.97	มาก	3.80	.99	มาก	3.82	.96	มาก
รวม		3.77	.24	มาก	3.76	.28	มาก	3.85	.26	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านบุคลิกภาพในภาพรวม ในทัศนะของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในด้านบุคลิกภาพผู้บริหารเห็นว่าครูที่มีสุขภาพกายสมบูรณ์และสุขภาพจิตที่ดีมีความสำคัญมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99

ในทัศนะของครูอนุบาล พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีความอดกลั้น รู้จักควบคุมอารมณ์ เป็นคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 3.94

ส่วนทัศนะของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีบุคลิกอบอุ่นเป็นคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 4.02

ตาราง 5 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง

ข้อ	คุณลักษณะด้านการสอน	ผู้บริหาร (N = 191)			ครูอนุบาล (N = 192)			ผู้ปกครอง (N = 196)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	จัดทำโครงการสอนเตรียมการสอนและทำบันทึกการสอนทุกครั้ง	3.72	1.02	มาก	3.75	1.03	มาก	3.88	.99	มาก
2	รู้จักนำวัสดุเหลือใช้มาจัดทำเป็นสื่อการเรียนการสอน	3.86	.97	มาก	3.88	.96	มาก	3.81	.92	มาก
3	สามารถส่งเสริมเด็กให้สังเกตและศึกษาเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก	3.71	.95	มาก	3.59	1.06	มาก	3.80	.99	มาก
4	มีความสามารถในการทำสื่อการเรียนการสอนต่างๆ เช่น พับ ตัด จิก ประกอบดาซ ข่ายกระดาษแขวงเป็นหุ่นคน สัตว์ต่างๆ วาดภาพ กระดาษดำ และบันได ประกอบการสอนได้	3.69	.99	มาก	3.59	1.00	มาก	3.86	.92	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะด้านการสอน	ผู้บริหาร (N = 191)			ครูอนุบาล (N = 192)			ผู้ปกครอง (N = 196)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
5	เขียนกระดานดำด้วยตัวหนังสือที่ถูกต้องเป็นระเบียบ	3.71	.99	มาก	3.85	.93	มาก	3.84	.94	มาก
6	กระตุ้นให้เด็กอยากรู้อยากเห็นและหาประสบการณ์ใหม่ๆที่เหมาะสมให้เด็ก	3.74	1.01	มาก	3.89	.98	มาก	3.89	.98	มาก
7	ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม	3.85	.91	มาก	3.73	1.04	มาก	3.89	.94	มาก
8	สามารถเล่าเรื่องราวและนิทานประกอบการสอนได้	3.85	.89	มาก	3.63	1.03	มาก	3.84	1.03	มาก
9	สามารถเข้าใจจังหวะดนตรี เสียง ดนตรีและร้องเพลงประกอบการสอนได้	3.78	1.06	มาก	3.55	1.01	มาก	3.87	.95	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะด้านการสอน	ผู้บริหาร (N = 191)			ครูอนุบาล (N = 192)			ผู้ปกครอง (N = 196)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
10	สามารถใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคนได้อย่างเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด	3.88	.95	มาก	3.72	1.09	มาก	3.83	1.01	มาก
11	จัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความต้องการระหว่างบุคคล	3.75	.98	มาก	3.82	.90	มาก	3.99	.82	มาก
12	ฝึกความพหุรอมด้านต่างๆ ให้กับเด็กและอยู่กับเด็กได้อย่างสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย	3.70	.99	มาก	3.69	1.09	มาก	3.83	.97	มาก
13	ศึกษาและหาวิธีการสอนใหม่ๆ มาใช้สอนอยู่เสมอ	3.66	.96	มาก	3.65	1.05	มาก	3.80	.96	มาก
14	สามารถวาดภาพสื่อให้เด็กเข้าใจได้	3.70	.99	มาก	3.87	.96	มาก	3.94	.92	มาก
15	สามารถแสดงบทบาทสมมติได้	3.86	.96	มาก	3.72	.88	มาก	3.89	.99	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะด้านการสอน	ผู้บริหาร (N = 191)			ครูอนุบาล (N = 192)			ผู้ปกครอง (N = 196)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
16	มีการวัดประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าของเด็กเสมอ	3.83	.95	มาก	3.78	1.05	มาก	3.72	.98	มาก
	รวม	3.77	.20	มาก	3.73	.26	มาก	3.85	.24	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางการสอนในทัศนะของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในด้านการสอนผู้บริหารเห็นว่า ครูที่สามารถใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคนได้อย่างเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัดมีความสำคัญมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88

ในทัศนะของครูอนุบาล พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การกระตุ้นให้เด็กอยากรู้ อยากเห็น และหาประสบการณ์ใหม่ๆ ที่เหมาะสมให้เด็ก เป็นคุณลักษณะด้านการสอน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 3.89

ส่วนทัศนะของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การสอนและอบรมเด็กโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นคุณลักษณะด้านการสอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 3.99

ตาราง 6 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์ในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง

ข้อ	คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์	ผู้บริหาร (N = 191)			ครูอนุบาล (N = 192)			ผู้ปกครอง (N = 196)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	เอาใจใส่เด็กในการพัฒนาการของเด็กทุกด้าน	3.86	.97	มาก	3.96	.93	มาก	3.93	.97	มาก
2	สนใจปัญหาของเด็ก และให้ความช่วยเหลือ	3.76	1.02	มาก	3.84	.99	มาก	3.83	.92	มาก
3	ช่วยเหลือเด็กให้แก้ปัญหาด้วยตัวเอง	3.90	.95	มาก	3.54	1.10	มาก	3.85	.95	มาก
4	มีความอดกลั้นต่อการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของเด็กและหาทางแก้ไข	3.75	.93	มาก	3.73	.95	มาก	3.84	.99	มาก
5	ประสานงานกับผู้บริหาร เพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดี	3.78	.96	มาก	3.74	1.14	มาก	3.91	.91	มาก
6	ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองให้ยอมรับความสามารถและเข้าใจพัฒนาการของเด็ก	3.90	1.00	มาก	3.81	.99	มาก	3.86	.96	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์	ผู้บริหาร (N = 191)			ครูอนุบาล (N = 192)			ผู้ปกครอง (N = 196)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
7	ให้ความเป็นกันเองและรวมมือกับผู้ปกครองทุกคน	3.70	.97	มาก	3.72	.98	มาก	3.81	.96	มาก
8	ปรับตัวเองให้เข้ากับคนทุกชั้นระดับฐานะและสังคม	3.70	1.04	มาก	3.78	1.04	มาก	3.90	.94	มาก
9	ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3.83	.94	มาก	3.82	1.01	มาก	3.86	.94	มาก
10	มีความอ่อนน้อม ถ่อมตน	3.68	1.00	มาก	3.72	.98	มาก	3.84	.92	มาก
11	ชอบร่วมงานสังสรรค์	3.84	.99	มาก	3.84	.97	มาก	3.84	1.01	มาก
12	ชอบพูดในที่สาธารณะ	3.86	.95	มาก	3.95	.98	มาก	3.91	.96	มาก
13	มีลักษณะนิสัยร่าเริง	3.72	.99	มาก	3.65	1.05	มาก	3.85	.88	มาก
14	มีความเต็มใจช่วยเหลือผู้ร่วมงาน	3.85	1.00	มาก	3.82	1.01	มาก	3.90	.96	มาก
รวม		3.79	.24	มาก	3.78	.25	มาก	3.86	.28	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านมนุษยสัมพันธ์ในทัศนะของผู้บริหารในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในด้านมนุษยสัมพันธ์ผู้บริหารเห็นว่า การช่วยเหลือเด็กให้แก่ปัญหาด้วยตนเอง และการทำความเข้าใจกับผู้ปกครองให้ยอมรับความสามารถและเข้าใจพัฒนาการเด็กนั้นมีความสำคัญมากเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90

ทัศนะของครูอนุบาล พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านมนุษยสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การเอาใจใส่เด็กในการพัฒนาของเด็กทุกด้าน เป็นคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ที่มีค่าเฉลี่ยคือ 3.96

ทัศนะของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านมนุษยสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การเอาใจใส่เด็กในการพัฒนาของเด็กทุกด้าน เป็นคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 3.99

ตาราง 7 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านคุณธรรมและจริยธรรมในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง

ข้อ	คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม	ผู้บริหาร (N = 191)			ครูอนุบาล (N = 192)			ผู้ปกครอง (N = 196)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม	3.81	.89	มาก	3.84	.95	มาก	3.88	.98	มาก
2	ไม่ติดอบายมุข	3.82	.97	มาก	3.77	.95	มาก	3.86	.95	มาก
3	รู้จักเสียสละ และอดทน	3.80	.91	มาก	3.72	1.01	มาก	3.96	.86	มาก
4	รู้จักการให้อภัย รู้แพ้ รู้ชนะ	3.75	.99	มาก	3.79	.98	มาก	3.88	.95	มาก
5	ช่วยเหลือตอบแทนผู้มีพระคุณ	3.86	.95	มาก	3.83	.96	มาก	3.81	.99	มาก
6	มีความเมตตากรุณาและเห็นใจผู้อื่น	3.84	1.01	มาก	3.88	.94	มาก	3.84	.94	มาก
7	มีความสามัคคีในระหว่างหมู่คณะ	3.80	.93	มาก	3.59	1.08	มาก	4.01	.99	มาก
8	รักและศรัทธาในอาชีพครู ให้เกียรติครูด้วยกัน	3.72	1.01	มาก	3.82	.95	มาก	3.95	.92	มาก
9	รักษาความลับของเด็กและเพื่อนร่วมงานได้ดี	3.84	.96	มาก	3.82	.99	มาก	3.89	.82	มาก
10	มีความประพฤติสุภาพ เรียบร้อย	3.84	.96	มาก	3.72	.98	มาก	3.84	.98	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม	ผู้บริหาร (N = 191)			ครูอนุบาล (N = 192)			ผู้ปกครอง (N = 196)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
11	ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมโรงเรียนทุกครั้ง	3.79	1.00	มาก	3.73	1.05	มาก	3.85	.94	มาก
12	รู้จักวิธีปฏิบัติตามการพิพิธทางศาสนา	3.85	.96	มาก	3.78	.92	มาก	3.96	.93	มาก
13	รักษาสื่อเสียง และเกียรติยศของครูและสถาบัน	3.71	.97	มาก	3.63	.99	มาก	3.83	1.02	มาก
14	ทำงานตามหน้าที่อย่างเคร่งครัด	3.78	.99	มาก	3.82	.98	มาก	3.98	.93	มาก
รวม		3.80	.24	มาก	3.77	.27	มาก	3.90	.26	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมและจริยธรรมในทัศนะของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมผู้บริหารเห็นว่า การช่วยเหลือตอบแทนผู้มีพระคุณมีความสำคัญมากเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86

ในทัศนะของครูอนุบาล พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีความเมตตากรุณาและเห็นใจผู้อื่น เป็นคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 3.88

ส่วนทัศนะของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การรู้จักเสียสละและอดทน เป็นคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 4.01

ตาราง 8 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอำนวยการด้านพัฒนาตนเองในทัศนะของผู้บริหาร ครูอำนวยการ และผู้ปกครอง

ข้อ	คุณลักษณะด้านพัฒนาตนเอง	ผู้บริหาร (N = 191)			ครูอำนวยการ (N = 192)			ผู้ปกครอง (N = 196)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ชอบอ่านหนังสือจำนวนมาก และหลากหลาย	3.81	.93	มาก	3.82	1.01	มาก	3.86	.93	มาก
2	มีการประเมินผลในงานที่ตนเองทำตลอดเวลา	3.76	.96	มาก	3.85	1.02	มาก	3.82	.94	มาก
3	ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด	3.87	.96	มาก	3.68	1.00	มาก	3.93	.92	มาก
4	ยึดมั่นการทำงานตามอุดมการณ์ของตนเอง	3.73	.99	มาก	3.71	1.05	มาก	3.88	1.00	มาก
5	นำผลการวิจัยใหม่ๆ จากที่ต่างๆ มาปรับปรุง การเรียนการสอนในโรงเรียน	3.63	.97	มาก	3.81	.97	มาก	3.79	1.01	มาก
6	ติดตามข่าวสารทางการศึกษาอยู่เสมอ	3.92	.94	มาก	3.71	1.03	มาก	3.96	.93	มาก
7	ค้นหาวิธีการใหม่ๆ มาพัฒนาตนเอง	3.95	.88	มาก	3.77	.97	มาก	4.00	.88	มาก
8	ชอบเปลี่ยนแปลงตนเองอยู่เสมอ เช่น การแต่งกาย	3.82	.91	มาก	3.72	1.03	มาก	3.94	.95	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะด้านพัฒนาตนเอง	ผู้บริหาร (N = 191)			ครูอนุบาล (N = 192)			ผู้ปกครอง (N = 196)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9	มีความต้องการศึกษาต่อ หากความรู้เพิ่มเติม อยู่เสมอ	3.98	.88	มาก	3.72	.98	มาก	3.83	.92	มาก
10	มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่เสมอ	3.82	.97	มาก	3.83	.90	มาก	3.85	.96	มาก
11	ยอมรับในการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยได้	3.90	.88	มาก	3.78	.99	มาก	3.91	.97	มาก
12	ระวังตนที่จะประพฤติตนเองเป็นแบบอย่างที่ดี อยู่เสมอ	3.91	.92	มาก	3.80	1.08	มาก	3.90	.98	มาก
13	มีการปฏิบัติงานที่เป็นแบบแผนชัดเจน	4.04	.96	มาก	3.82	.92	มาก	3.87	.98	มาก
	รวม	3.85	.29	มาก	3.77	.31	มาก	3.89	.35	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางการพัฒนาตนเองในทัศนะของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในด้านการพัฒนาตนเองผู้บริหารเห็นว่า มีการปฏิบัติงานที่เป็นแบบแผนชัดเจน มีความสำคัญมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04

ในทัศนะของครูอนุบาล พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ควรมีการประเมินผลในงานที่ตนเองทำตลอดเวลาเป็นคุณลักษณะด้านการพัฒนาตนเอง ที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 3.85

ส่วนทัศนะของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านคุณการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การค้นหาวิธีการใหม่ๆ มาพัฒนาตนเอง เป็นคุณลักษณะด้านการพัฒนาตนเองที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 4.00

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
ครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพ ตามทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง

แหล่งข้อมูล	df	Sum of Squares	Mean Squares	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1.1039	.5520	8.2146*
ภายในกลุ่ม	576	38.7038	.0672	
รวม	578	39.8078		

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 9 พบว่า ทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง ที่มีต่อ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05

ตาราง 10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในด้าน
บุคลิกภาพ ในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ย	ผู้บริหาร	ครูอนุบาล	ผู้ปกครอง
ผู้บริหาร	3.7667	-	0.0099	0.0869*
ครูอนุบาล	3.7568		-	0.0968*
ผู้ปกครอง	3.8536			-

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 10 พบว่า จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ผู้ปกครองนักเรียน
มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในด้านบุคลิกภาพ แตกต่าง
จากผู้บริหารและครูอนุบาล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนทัศนะของผู้บริหารและ
ครูอนุบาล ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
ครูอนุบาลด้านการสอน ในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง

แหล่งข้อมูล	df	Sum of Squares	Mean Squares	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1.5045	.7522	13.7899*
ภายในกลุ่ม	576	31.4207	.0545	
รวม	578	32.9252		

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 11 พบว่า ทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง ที่มีต่อ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ที่ระดับ.05

ตาราง 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในด้านการสอน ในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ย	ผู้บริหาร	ครูอนุบาล	ผู้ปกครอง
ผู้บริหาร	3.7696	-	0.0362	0.0846*
ครูอนุบาล	3.7334		-	0.1208*
ผู้ปกครอง	3.8542			-

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 12 พบว่า จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในด้านการสอน แตกต่างจากผู้บริหารและครูอนุบาล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนทัศนะของผู้บริหารและครูอนุบาล ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
ครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์ ในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง

แหล่งข้อมูล	df	Sum of Squares	Mean Squares	F
ระหว่างกลุ่ม	2	.7467	.3734	5.5711*
ภายในกลุ่ม	576	38.6011	.0670	
รวม	578	39.3478		

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 13 พบว่า ทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง ที่มีต่อ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความแตกต่างกัน อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05

ตาราง 14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในด้าน
มนุษยสัมพันธ์ ในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ย	ผู้บริหาร	ครูอนุบาล	ผู้ปกครอง
ผู้บริหาร	3.7947	-	0.0146	0.0675*
ครูอนุบาล	3.7801		-	0.0821*
ผู้ปกครอง	3.8622			-

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 14 พบว่า จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมี
ทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในด้านมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งแตกต่างจาก
ผู้บริหารและครูอนุบาล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนทัศนะของผู้บริหารและ
ครูอนุบาล ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
ครูอนุบาลด้านคุณธรรมและจริยธรรม ในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และ
ผู้ปกครอง

แหล่งข้อมูล	df	Sum of Squares	Mean Squares	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1.7947	.8974	13.3055*
ภายในกลุ่ม	576	38.8477	.0674	
รวม	578	40.6424		

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 15 พบว่า ทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง ที่มีต่อ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05

ตาราง 16 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในด้าน
คุณธรรมและจริยธรรม ในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ย	ผู้บริหาร	ครูอนุบาล	ผู้ปกครอง
ผู้บริหาร	3.8010	-	0.0272	0.1017*
ครูอนุบาล	3.7738		-	0.1289*
ผู้ปกครอง	3.9027			-

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 16 พบว่า จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมี
ทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีความ
แตกต่างจากผู้บริหารและครูอนุบาล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนทัศนะของผู้บริหาร
และครูอนุบาล ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
ครูอนุบาลด้านพัฒนาตนเอง ในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง

แหล่งข้อมูล	df	Sum of Squares	Mean Squares	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1.3883	.6941	6.8109*
ภายในกลุ่ม	576	58.7037	.1019	
รวม	578	60.0919		

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 17 พบว่า ทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง ที่มีต่อ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการพัฒนาตนเอง มีความแตกต่างกัน อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05

ตาราง 18 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในด้านการพัฒนาตนเอง ในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ย	ผู้บริหาร	ครูอนุบาล	ผู้ปกครอง
ผู้บริหาร	3.8494	-	0.0782	0.0395
ครูอนุบาล	3.7712		-	0.1177*
ผู้ปกครอง	3.8889			-

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 18 พบว่า จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในด้านการพัฒนาตนเอง แตกต่างจาก ครูอนุบาล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนทัศนะของผู้บริหารกับครูอนุบาล และทัศนะของผู้บริหารกับผู้ปกครอง ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนคติของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีระดับขั้นของการวิจัยและสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล ครูอนุบาล และผู้ปกครอง โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 1 ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความประพฤติทางคุณธรรมและจริยธรรม และด้านการพัฒนาตนเอง

2. เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะผู้บริหาร โรงเรียน ครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตการศึกษา 1

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล 5 ด้านคือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความประพฤติทางคุณธรรมและจริยธรรม ด้านการพัฒนาตนเองทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง

2. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการคัดเลือกครูอนุบาลให้มีคุณลักษณะตามความต้องการสังคม

3. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการพัฒนาครูอนุบาลเพื่อให้ได้ครูอนุบาลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตรงกับความต้องการ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรที่อยู่ในโรงเรียนอนุบาล เขตการศึกษา 1 ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือผู้บริหาร โรงเรียนอนุบาล ครูอนุบาล และผู้ปกครอง จาก 5 จังหวัด คือ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้จากประชากรดังกล่าวโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากโรงเรียนอนุบาลในเขตการศึกษา 1 มีทั้งหมด 5 จังหวัด คือ จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนๆ ละ 1 คน และผู้บริหารที่เป็นตัวอย่างโควต้าร้อยละ 50 เลือกครูอนุบาล 2 คน และผู้ปกครอง 2 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างรวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 592 คน

3. สมมุติฐาน

คุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียนมีความแตกต่างกัน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตการศึกษา 1 ซึ่งประกอบไปด้วยคุณลักษณะด้านต่างๆ ดังนี้ คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความประพฤติทางคุณธรรม และจริยธรรม และด้านการพัฒนาตนเอง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยผ่านทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 1 ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม โดยใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูล 2 สัปดาห์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากแบบสอบถามทั้งหมด 592 ชุดได้รับคืน 579 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.80 หลังจากตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้ว จึงลงรหัสตัวเลขข้อมูลและวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาคูณลักษณะของครูอนุบาลในทัศนะของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง โรงเรียนอนุบาลที่สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน เขตการศึกษาที่ 1 ประกอบด้วยจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐมจากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 579 คน พบว่าลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นดังนี้ ผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อายุ 36 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 52.4 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 78.5 ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีอายุ 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.3 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 67.7 ผู้ปกครองมีอายุส่วนใหญ่ 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 67.7 การศึกษานั้นส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 86.7

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลรายด้าน

2.1 ด้านบุคลิกภาพ

ในทัศนะของผู้บริหาร มีความเห็นว่าคุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรกคือ

1. มีสุขภาพกายสมบูรณ์ และสุขภาพจิตดี ($\bar{x} = 3.99$)
2. มีปฏิภาณไหวพริบแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ($\bar{x} = 3.91$)
3. มีความอดกลั้น รู้จักควบคุมอารมณ์ ($\bar{x} = 3.90$)
4. แต่งกายสุภาพ สะอาด ถูกต้องตามกาลเทศะ ($\bar{x} = 3.87$)
5. ดูแลความสะอาดของร่างกาย ผม เล็บร่างกายให้สะอาด ($\bar{x} = 3.80$)

ในทัศนะของครูอนุบาล มีความเห็นว่าคุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์

5 อันดับแรกคือ

1. มีความอดกลั้นรู้จักควบคุมอารมณ์ ($\bar{x} = 3.94$)
2. พุดจาสุภาพ เรียบร้อย ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็ก ($\bar{x} = 3.86$)
3. มีสุขภาพกายสมบูรณ์และสุขภาพจิตดี ($\bar{x} = 3.80$)
4. มีความละเอียดรอบคอบ ($\bar{x} = 3.80$)
5. มีกิริยาท่าทาง เช่น เดิน นั่ง สว่างาม ($\bar{x} = 3.79$)

ในทัศนะของผู้ปกครองมีความเห็นว่าคุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์

5 อันดับแรกคือ

1. มีบุคลิกภาพอบอุ่น ($\bar{x} = 4.02$)
2. พุดจา สุภาพ เรียบร้อยใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็ก ($\bar{x} = 3.95$)
3. มีลักษณะเป็นผู้นำ ($\bar{x} = 3.91$)
4. การใช้น้ำเสียงนุ่มนวลไพเราะ ($\bar{x} = 3.91$)
5. มีความอดกลั้น รู้จักควบคุมอารมณ์ ($\bar{x} = 3.89$)

2.2 ด้านการสอน

ในทัศนะของผู้บริหาร มีคุณลักษณะของครูอนุบาลด้านการสอนที่พึงประสงค์ 5 อันดับแรกคือ

1. สามารถใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลความก้าวหน้าด้านของเด็กแต่ละคนได้อย่างเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ($\bar{x} = 3.88$)
2. สามารถแสดงบทบาทสมมติได้ ($\bar{x} = 3.86$)
3. มีการวัดประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าของเด็กเสมอ ($\bar{x} = 3.83$)
4. สามารถเล่าเรื่องราวและนิทานประกอบการสอนได้ ($\bar{x} = 3.85$)
5. ส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดเห็นทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 3.85$)

ในทัศนะของครูอนุบาล พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลด้านการสอนเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. กระตุ้นให้เด็กอยากรู้ อยากเห็นและหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่เหมาะสมให้เด็ก ($\bar{x} = 3.89$)
2. รู้จักนำวัสดุเหลือใช้มาจัดทำเป็นสื่อการเรียน ($\bar{x} = 3.88$)
3. สามารถวาดภาพสื่อให้เด็กเข้าใจได้ ($\bar{x} = 3.87$)
4. เขียนกระดานด้วยตัวหนังสือที่ถูกต้องเป็นระเบียบ ($\bar{x} = 3.85$)
5. จัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{x} = 3.82$)

ในทัศนะของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลด้านการสอนเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. จัดประสบการณ์เรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{x} = 3.89$)
2. สามารถวาดภาพสื่อให้เด็กเข้าใจได้ ($\bar{x} = 3.99$)
3. กระตุ้นให้เด็กอยากรู้ อยากเห็นและหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่เหมาะสมให้เด็ก ($\bar{x} = 3.94$)
4. ส่งเสริมให้เด็กได้เสนอความคิดเห็นทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 3.89$)
5. จัดทำโครงการสอนเตรียมการสอนและทำบันทึกการสอนทุกครั้ง ($\bar{x} = 3.88$)

2.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์

ในทัศนะของผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. ช่วยเหลือเด็กให้แก่ปัญหาด้วยตนเอง และทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง ให้ยอมรับความสามารถและเข้าใจพัฒนาการของเด็ก ($\bar{x} = 9.90$)
2. เอาใจใส่เด็กในการพัฒนาการของเด็กทุกวัน ($\bar{x} = 3.86$)
3. มีความเต็มใจช่วยเหลือผู้ร่วมงาน ($\bar{x} = 3.85$)
4. ชอบร่วมงานสังสรรค์ ($\bar{x} = 3.84$)
5. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{x} = 3.83$)

ในทัศนะของครูอนุบาล พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. เอาใจใส่เด็กในการพัฒนาของเด็กทุกด้าน ($\bar{x} = 3.96$)
2. ชอบพูดในที่สาธารณะ ($\bar{x} = 3.95$)
3. สนใจปัญหาของเด็ก ($\bar{x} = 3.84$)
4. ชอบร่วมงานสังสรรค์ ($\bar{x} = 3.84$)
5. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{x} = 3.82$)

ในทัศนะของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. เอาใจใส่เด็กในด้านการพัฒนาการของเด็กทุกด้าน ($\bar{x} = 3.93$)
2. ประสานงานกับผู้บริหารเพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดี ($\bar{x} = 3.91$)
3. ชอบพูดในที่สาธารณะ ($\bar{x} = 3.91$)
4. ปรับตัวเองให้เข้ากับคนทุกชั้นระดับฐานะและสังคม ($\bar{x} = 3.90$)
5. มีความเต็มใจช่วยเหลือผู้ร่วมงาน ($\bar{x} = 3.90$)

2.4 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ในทัศนะของผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมและจริยธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. ช่วยเหลือตอบแทนผู้มีพระคุณ ($\bar{x} = 3.86$)
2. รู้จักวิธีปฏิบัติตามการพิธีทางศาสนา ($\bar{x} = 3.85$)
3. มีความเมตตากรุณาและเห็นใจผู้อื่น ($\bar{x} = 3.84$)
4. รักษาความลับของเด็กและเพื่อนร่วมงานได้ดี ($\bar{x} = 3.84$)
5. มีความประพฤติสุภาพเรียบร้อย ($\bar{x} = 3.84$)

ในทัศนะของครูอนุบาล พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมและจริยธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. มีความเมตตากรุณาและเห็นใจผู้อื่น ($\bar{x} = 3.88$)
2. มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม ($\bar{x} = 3.84$)
3. ช่วยเหลือตอบแทนผู้มีพระคุณ ($\bar{x} = 3.83$)
4. รักษาความลับของเด็กและเพื่อนร่วมงานได้ดี ($\bar{x} = 3.82$)
5. รักและศรัทธาในอาชีพครูให้เกียรติครูด้วยกัน ($\bar{x} = 3.82$)

ในทัศนะของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมและจริยธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. รักและศรัทธาในอาชีพครูให้เกียรติครูด้วยกัน ($\bar{x} = 4.01$)
2. ทำงานตามหน้าที่อย่างเคร่งครัด ($\bar{x} = 3.98$)
3. รู้จักวิธีปฏิบัติตามการพิธีทางศาสนา ($\bar{x} = 3.96$)
4. รู้จักเสียสละ และอดทน ($\bar{x} = 3.96$)
5. รักและศรัทธาในอาชีพครูให้เกียรติครูด้วยกัน ($\bar{x} = 3.95$)

2.5 ด้านการพัฒนาตนเอง

ในทัศนะของผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์ด้านการพัฒนาตนเอง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. มีการปฏิบัติงานที่เป็นแบบแผนชัดเจน ($\bar{x} = 4.04$)
2. มีความต้องการศึกษาต่อหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ($\bar{x} = 3.98$)
3. ค้นหาวิธีการใหม่ ๆ มาพัฒนาตนเอง ($\bar{x} = 3.95$)
4. ติดตามข่าวสารทางการเรียนการศึกษายุ่งเสมอ ($\bar{x} = 3.92$)
5. ประพฤติตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีอยู่เสมอ ($\bar{x} = 3.91$)

ในทัศนะของครูอนุบาล พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์ด้านการพัฒนาตนเอง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. มีการประเมินผลในงานที่ตนเองทำตลอดเวลา ($\bar{x} = 3.85$)
2. มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ ($\bar{x} = 3.83$)
3. มีการปฏิบัติงานที่เป็นแบบแผนชัดเจน ($\bar{x} = 3.82$)
4. ชอบอ่านหนังสือจำนวนมากและหลากหลาย ($\bar{x} = 3.82$)
5. นำผลงานวิจัยใหม่ ๆ จากที่ต่าง ๆ มาปรับปรุง ($\bar{x} = 3.81$)

ในทัศนะของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์ด้านการพัฒนาตนเอง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 5 อันดับแรกคือ

1. ค้นหาวิธีการใหม่ ๆ มาพัฒนาตนเอง ($\bar{x} = 4.00$)
2. ติดตามข่าวสารทางการเรียนการศึกษายุ่งเสมอ ($\bar{x} = 3.96$)
3. ชอบเปลี่ยนแปลงตนเองอยู่เสมอ เช่นการแต่งกาย ($\bar{x} = 3.94$)
4. ยอมรับในการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยได้ ($\bar{x} = 3.91$)
5. ระวังตนที่จะประพฤติตนเองเป็นแบบอย่างที่ดีอยู่เสมอ ($\bar{x} = 3.90$)

3. การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง ที่มีต่อ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล

3.1 ด้านบุคลิกภาพ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ผู้ปกครองมีทัศนะที่แตกต่างจากผู้บริหารและครูอนุบาล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนทัศนะของผู้บริหารและครูอนุบาลไม่แตกต่างกันทางสถิติ

3.2 ด้านการสอน พบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ผู้ปกครองมีทัศนะที่แตกต่างจากผู้บริหารและครูอนุบาล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนทัศนะของผู้บริหารและครูอนุบาล ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

3.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีทัศนะที่แตกต่างจากผู้บริหารและครูอนุบาล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และในส่วนทัศนะของ ผู้บริหารกับครูอนุบาล ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

3.4 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ผู้ปกครอง มีทัศนะที่แตกต่างจากผู้บริหารและครูอนุบาล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนทัศนะของผู้บริหารกับครูอนุบาล ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

3.5 ด้านการพัฒนาตนเอง พบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05 จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีทัศนะที่แตกต่างจาก ครูอนุบาล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนทัศนะของผู้บริหารกับครูอนุบาล และทัศนะของผู้บริหารกับผู้ปกครอง ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

อภิปรายผล

จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยการทดลองความแตกต่างระหว่างทักษะของผู้บริหาร ครูอนุบาล ผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในเขตการศึกษา 1 ทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านบุคลิกภาพ

ทักษะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครองที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล พบว่า มีความแตกต่างกันโดยพบว่าทักษะของผู้ปกครองกับผู้บริหารครูอนุบาลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะของผู้บริหารกับครูอนุบาลไม่แตกต่างกันทางสถิติ ทั้งนี้เพราะทักษะของผู้ปกครองที่มองครูในอุดมคติของตนในภาพลักษณะที่เป็นผู้ปกครองที่ต้องการครูเป็นแบบในด้านการพูดจาสุภาพ การใช้คำพูดที่เหมาะสมมีบุคลิกภาพที่อบอุ่น มีลักษณะความเป็นผู้นำมีความอดกลั้นควบคุมอารมณ์ ซึ่งผู้ปกครองต้องการให้ครูเป็นต้นแบบที่ดีกับลูกจึงมีค่าเฉลี่ยสูง (วรยา กาญจนชาติ 2533 : 21) และที่สำคัญครูต้องใช้น้ำเสียงนุ่มนวลไพเราะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพิน อุปการะนาระ (2529, 12) เรื่องลักษณะของครูที่เด็กปฐมวัยชอบ คือครูที่พูดจาไพเราะและการศึกษาเพิ่มเติมในปี 2530 (ยุพิน อุปการะนาระ 2530 : 9) ซึ่งความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของครูอนุบาลที่เห็นว่า ครูควรจะเป็นผู้ที่พูดจาสุภาพ เรียบร้อย ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็ก ($\bar{X} = 3.86$) ซึ่งจากการศึกษาเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2530 ของ ยุพิน อุปการะนาระ พบว่า ลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยในทัศนะของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย พบว่า ครูอนุบาลควรจะต้องมีกิริยามารยาทเรียบร้อย นุ่มนวล พูดจาไพเราะและมีบุคลิกภาพที่ดี (ยุพิน อุปการะนาระ, 2530 : 9)

ส่วนทักษะของผู้บริหารและครูอนุบาลไม่แตกต่างกันทางสถิติเพราะผู้บริหารและครูเป็นผู้ปฏิบัติงานจริงได้ประสบการณ์ตรงจึงเข้าใจการเป็นไปได้และไปไม่ได้ในการปฏิบัติงานการตัดสินใจหรือความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลที่มา

จากทัศนะของผู้บริหารและครูอนุบาลจึงได้มีการพิจารณาจากพื้นฐานที่ได้มีการปฏิบัติงานประจำวันเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย (สมพงศ์ เกษมสิน. 2521 : 293-296) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ประโยชน์ จันทรโชติ (2520 : 61-63) ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ซึ่งพบว่า ครูจะต้องเป็นมีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและท่าทาง ได้แก่ การมีสุขภาพกายและจิตดี

2. ด้านการสอน

ทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง ที่มีต่อลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ด้านการสอน พบว่า มีความแตกต่างกัน โดยพบว่า ผู้ปกครองมีทัศนะที่แตกต่างจากผู้บริหารและครูอนุบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทัศนะผู้บริหารกับครูอนุบาล ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ที่เป็นทั้งนี้เพราะผู้ปกครอง ทั้งนี้เพราะครูที่ทำการสอนจะต้องเข้าใจในจิตวิทยาของการเรียนรู้ และเข้าใจในลักษณะความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงจะสอนเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องทราบและเข้าใจในพัฒนาการของเด็กแต่ละคน จึงจะทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างเหมาะสม และเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ ดังนั้น ครูควรจะต้องกระตุ้นให้เด็กอยากรู้อยากเห็นสิ่งใหม่อยู่เสมอ เพื่อจะได้เติบโตขึ้นมาอย่างมีความมั่นใจและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างทันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาทั้งตนเองและสังคม ซึ่งสอดคล้อง กับ ยุพิน อุปการณาระ (2530 : 9) ที่พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยในทัศนะโปรแกรมวิชาการศึกษาศรีอยุธยา คือ ครูอนุบาลจะต้องมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ นำสิ่งแปลกใหม่เทคนิคใหม่มาใช้ และจะต้องเข้าใจในธรรมชาติของเด็ก สอดคล้องกับ ประโยชน์ จันทรโชติ (2520 : 61-63) ได้ทำการวิจัยพบว่า คุณลักษณะด้านการสอนนั้น ครูจะต้องกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้อยากเห็น มีการติดตามผลการเรียนนักเรียนอยู่เสมอ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวเป็นพึงประสงค์ของผู้ปกครอง แต่ต่างจากความคิดเห็นผู้บริหารที่ผู้บริหารจะเน้นคือความสามารถในการวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของเด็กรายงานผลความก้าวหน้าได้ ทั้งนี้เพราะโดยลักษณะของผู้บริหารการศึกษาแล้วจะเน้นถึงการเรียนรู้หรือพัฒนาการ

ที่เด็กควรพัฒนาขึ้นความก้าวหน้าทางการเรียนการสอนคุณภาพเด็กเกี่ยวกับการเรียนการสอนผลของการประเมินจะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารได้ทำผลขึ้นมาปรับปรุงพัฒนาให้การจัดการศึกษาของเด็กพัฒนาไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Martin 1991 : 885A)

ซึ่งแตกต่างจากความคิดเห็นของครูอนุบาลที่มุ่งในการเรียนการสอนด้วยหลักการจัดการจัดการศึกษาอนุบาลจะมุ่งการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการแบบบูรณาการทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา จิตใจ ควบคู่กันแล้วพัฒนาไปด้วยกัน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการ (2531 : 13-23) ซึ่งวิธีที่ครูจะสร้างเสริมพัฒนาการทางปัญญาให้แก่เด็กได้นั้นครูต้องสอบให้เด็กคิดได้สังเกตได้สัมผัสได้ทดลองเด็กมีความงอกงามทางปัญญาเพราะการได้คิดได้สังเกต และได้กระทำด้วยตนเอง เป็นการเรียนที่เด็กต้องรับรู้ทำความเข้าใจและค้นคว้าหากมีครูเป็นผู้กระตุ้นและจูงใจด้วยคำถามจะเป็นกำลังใจและช่วยให้เด็กมีความสนุกสนานเพลิดเพลินกับการเรียนรู้ในสิ่งนั้น (กุลยา ตันติผลชะชีวะ, 2540 : 38) มีวิธีการสอนอีกหลายวิธีนี้ครูจะต้องพัฒนาให้เกิดกับเด็กเพื่อการสร้างการเรียนรู้การที่สอนให้ได้ตามที่ต้องการนั้นจะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยจำนวนมาก ซึ่งโรงเรียนทุกโรงเรียนจะมีความพร้อมไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นกับการแก้ไขสถานการณ์และการประยุกต์สิ่งที่มีอยู่ให้ได้ผลมากที่สุด (วรรณิ พฤษะวัน, 2537 : 72)

3. ด้านมนุษยสัมพันธ์

ทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง ที่มีต่อลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า มีความแตกต่างกัน พบว่า ผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครองมีทัศนะที่แตกต่างจากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทัศนะของผู้บริหารกับครูอนุบาล ไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่จากคุณลักษณะครูอนุบาลพึงประสงค์ที่ทั้งผู้ปกครอง ผู้บริหาร และครูเห็นสอดคล้องกับใน 5 อันดับแรกคือ การมีส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านในแง่ของการศึกษาอนุบาลแล้ว พบว่า จุดมุ่งเน้นที่สำคัญของการศึกษาอนุบาล ดังนั้นการที่ครูให้ความสนใจถึงหน้าที่ของตนในการพัฒนาเด็กนับเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างมนุษยสัมพันธ์ การศึกษาอนุบาลคือการพัฒนาเด็กจากทัศนะของผู้ปกครอง ทั้งนี้เพราะว่า การมีมนุษยสัมพันธ์นั้น คือ การที่จะต้องเข้าใจ สนใจและเอาใจ

ใส่ผู้อื่นสร้างความประทับใจให้กับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวครูอนุบาลเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิด มีหน้าที่จะต้องดูแล เอาใจใส่ และอบรมสั่งสอนเด็กปฐมวัย จึงต้องเป็น ผู้ที่ยอมรับความสามารถและเข้าใจในพัฒนาการเด็ก คอยช่วยเหลือเด็กให้แก่ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นการสร้างความประทับใจให้กับเด็กและผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ วิจิตร อวระกุล (2522 : 25) ที่ให้ความหมายของมนุษย์สัมพันธ์ว่า หมายถึง การกระทำตนให้เป็นที่รู้จัก รักใคร่ ชอบพอกของคนทั่วไปอย่างกว้างขวาง และการสร้างลักษณะเป็นคนดีให้สังคมยอมรับ

คุณลักษณะของครูอนุบาลที่แสดงถึงการยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นเป็นสิ่งที่ผู้บริหารและครูอนุบาลมีความเห็นตรงกันจัดเป็นอันดับที่ 5 ของคุณลักษณะของครูอนุบาลที่ต้องการ ($\bar{X} = 3.80$ และ $\bar{X} = 3.82$) ตามลำดับ ซึ่งโดยหลักการของการใช้มนุษย์สัมพันธ์ในการปฏิบัติงานแล้วต้องประกอบขึ้นด้วย ความเคารพต่อตนเองและผู้อื่น การมีส่วนร่วมในกลุ่มตัวอย่างแท้จริง เข้าใจบทบาทของกันและกัน มีความอดทนต่อปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นรู้จักการปรับตัวและใช้การสื่อสารที่ดี (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2526 : 43-48)

4. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง ที่มีต่อลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านคุณธรรมและจริยธรรมมีความแตกต่าง โดยพบว่า ผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครองมีทัศนะที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทัศนะของผู้บริหารกับครูอนุบาล ไม่แตกต่างกันทางสถิติจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเห็นได้ว่า ผู้ปกครองมีความเห็นว่าครูควรต้องรักและศรัทธาในอาชีพครู เพราะหากครูมีคุณธรรม ย่อมหมายถึงการเป็นครูที่รัก มุ่งประโยชน์แก่ศิษย์เป็นสำคัญ รักในการแสวงหาความรู้เมื่อครูเป็นเช่นนี้ย่อมตั้งใจจะสั่งสอนศิษย์ อุทิศเวลา ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ (คณะครุศาสตร์, 2529 : 57) ส่วนผู้บริหารและครูจะเน้นถึงความมีเมตตากรุณาการเป็นคนที่มีความคุณธรรมและจริยธรรมนั้นจะต้องมีพฤติกรรม หรือการแสดงออกถึงความประพฤติทางด้านศีลธรรม ได้แก่ การมีเมตตา กรุณา การตอบแทนผู้มีพระคุณ ซึ่งเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่สังคมไทยต้องการครูถือว่าเป็นบุชนียบบุคคล ต้องมีคุณสมบัติเหล่านี้เป็นพื้นฐาน

โดยเฉพาะครูอนุบาลซึ่งจะต้องเป็นแม่แบบให้กับเด็ก จึงมีความจำเป็นอย่างที่จะต้องมีย่อยยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ ประโยชน์ จันทรโชติ (2520 : 61-63) ที่เห็นว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมนั้นจะต้องประกอบไปด้วยการมีเมตตากรุณาต่อคนทั่วไป การเป็นคนยึดมั่นในศีลธรรม

5. ด้านการพัฒนาตนเอง

ทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครอง ที่มีต่อลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการพัฒนาตนเอง พบว่า มีความแตกต่างกัน โดยพบว่า ผู้ปกครองมีทัศนะที่แตกต่างจากครูอนุบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ในส่วนทัศนะของผู้บริหารกับครูอนุบาล และ ผู้บริหารกับผู้ปกครอง ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

จากลำดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะของผู้บริหารของครูอนุบาล และของผู้ปกครองที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดพบว่า มีความต่อเนื่องกันกล่าวคือผู้บริหารจะเน้นถึงการปฏิบัติงานที่มีแผนชัดเจน ($\bar{X} = 4.04$) ซึ่งจะเป็นทางนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ทำตลอดเวลา ($\bar{X} = 3.85$) ทั้งนี้ได้เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ในขณะที่ผู้ปกครองมีความเห็นว่าควรค้นหาวิธีการใหม่ๆ มาพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.00$) ซึ่งโดยหลักการแล้วการพัฒนาตนเองนั้นสามารถทำได้โดยการศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ อาชีพครูจะต้องทำงานวิชาการ ซึ่งไม่มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับตายตัว แต่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดที่หลากหลายในวิชาการแขนงต่างๆ รวมกันเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่ตนเองอยู่เสมอ เพื่อนำไปพัฒนางานอื่นให้ดีขึ้นเรื่อยๆ (สมคิด ชุนทองนุ่ม, 2533 : 29) แต่การที่ผู้บริหารได้เน้นถึงการวางแผนนั้น เพราะการพัฒนาตนเองต้องเกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ เวลาในการปฏิบัติงาน ซึ่งเพื่อป้องกันในแง่ของการบริหาร การวางแผนที่ดีจะช่วยให้การปฏิบัติงานลุล่วงหน้าอย่างมีขั้นตอน เพราะบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามกำหนดหน้าที่ และขอบเขตในการปฏิบัติงาน การมีแผนชัดเจนจะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติสิ่งที่จะทำให้ครูสามารถสร้างแผนพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นจะต้องมีการสำรวจข้อบกพร่องของตนเองมองหาแนวทางแก้ไขจัดอันดับเรื่องตนเองคิดว่าจะต้อง

พัฒนาก่อนหลัง ถ้ายังไม่รู้จักตนเองว่าบกพร่องในด้านใดแล้วก็จะแก้ไขตนเองได้ยากยิ่ง (สมิต อาชานิจกุล, 2531 : 8) ซึ่งข้อนี้เป็นสิ่งที่ครูอนุบาลเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลที่สำคัญ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลได้ดังนี้

1. ครูอนุบาลสามารถใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเองโดยสำรวจคุณลักษณะของตนเอง ตลอดจนหาวิธีการพัฒนาคุณลักษณะตามความต้องการของผู้บริหาร และผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องให้ดีขึ้น โดยเฉพาะด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต และการพูดจาที่ดี

2. ครูอนุบาลควรนำผลการวิจัยในคุณลักษณะที่พึงประสงค์เฉพาะด้านไปปฏิบัติให้เหมาะสมกับกาลเทศะหรือสถานการณ์ โดยเฉพาะในด้านการสอนควรมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กให้ครบทุกด้านและคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคน

3. สถาบันการศึกษาได้เน้นทางการกำหนดจุดประสงค์ในการพัฒนาคุณลักษณะของครูอนุบาลให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของสถาบันทั้งทางด้านบุคลิกภาพ การสอน มนุษยสัมพันธ์ คุณธรรมจริยธรรม และการพัฒนาดนเอง และทางสถาบันควรจะได้นำคุณลักษณะต่างๆ เหล่านี้กำหนดเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกผู้ที่จะเป็นครูอนุบาล

นอกจากนี้ควรเตรียมและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลเพื่อที่จะไปปฏิบัติให้ตรงกับความต้องการเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จควรนำคุณลักษณะดังกล่าวจัดเข้าในหลักสูตรอบรมครูอนุบาล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลคุณลักษณะของครูอนุบาลด้านต่างๆ ทั้งด้านบุคลิกภาพ การสอน มนุษยสัมพันธ์ คุณธรรมจริยธรรม และการพัฒนาตนเอง
2. การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล, บทบาทของผู้ปกครอง ที่จะสร้างเสริมการพัฒนาเด็กร่วมกับโรงเรียน และการทำหน้าที่ของครูด้านการประสานงานกับผู้ปกครอง
2. ควรมีการศึกษาคูณลักษณะของครูอนุบาลในเขตการศึกษาอื่นๆ หรือเป็น การศึกษาความเหมือน และความแตกต่างที่ปรากฏหรืออาจปรากฏ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กุลยา ตันติผลาชีวะ เทคนิคการสร้างสรรค์ปัญญาเด็กปฐมวัย "วารสารการศึกษาปฐมวัย. 1

(1) : 38 ; มกราคม 2540.

กุลยา ตันติผลาชีวะ มนุษย์สัมพันธ์กับการสื่อสาร กรุงเทพฯ โรงพิมพ์เจริญกิจ 2526.

โกสินทร์ รังสียาพันธ์. ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์การศาสนา, 2530.

ไกรนุช ศิริพล. ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : นิยมวิทยา, 2531.

คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา. การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ, 2518.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7

(พ.ศ.2538-2539) กรุงเทพมหานคร : อรรถพลการพิมพ์, 2535.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7

(พ.ศ.2539-2540) กรุงเทพมหานคร : อรรถพลการพิมพ์, 2539.

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. ชุดอบรมบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2537.

ครูสภา. จรรยาบรรณวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครูสภา, 2533.

จินตนา หมู่มิ่ง. อนุบาลศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2523.

ชัยพร วิชชาวุธ. "แนวทางการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม,"

ครุศาสตร์ 11(4) : 22 - 23 ; เมษายน - มิถุนายน 2526.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

เชิดศักดิ์ ไชวาสินธุ์. การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

- ทองพูน หงษ์พันธ์ุ. "วิกฤตศรัทธาวิชาชีพครูกับกระบวนการพัฒนาคุณภาพ," ใน
ผลการประชุมสัมมนาผู้บริหารสถาบันการผลิตครู ครั้งที่ 11 วิทยาลัยครู
เชียงใหม่ สหวิทยาลัยล้านนา. เชียงใหม่ : วิทยาลัยครูเชียงใหม่ สหวิทยาลัย
ล้านนา, 2531
- ดวงพร ชินสมบูรณ์. การสร้างเกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาล. วิทยานิพนธ์ คม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2520.
- นิเชต สุนทรพิทักษ์. "คุณภาพของการผลิตครู," พืชมเนศวร. 1 (1) : 21-23 ;
มิถุนายน 2534.
- นิภา นิธยานน. การปรับตัวและบุคลิกภาพ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2529.
- บรรณาธิการ. "บทบรรณาธิการ," วารสารการศึกษาปฐมวัย. 4 : 2 ; เมษายน 2540.
- บัญญัติ กุศลสถาพร. "ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา," ใน ประมวลบทความการวาง
แผนการศึกษา อันดับ 4, กรุงเทพมหานคร : กองวางแผนการศึกษา
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2515.
- เบญจา แสงมลิ. วิชาอนุบาลและเด็กเล็ก วิชาชุดประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาของ
คุรุสภา. กรุงเทพฯ : คุรุสภา, 2516.
- _____. "โลกเด็กนั้นสวยงาม," วิทยาสาร. 19 : 43 ; สิงหาคม 2520.
- ประคอง กรรณสูตร. สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู. กรุงเทพมหานคร :
ไทยวัฒนาพานิช, 2530.
- ประโยชน์ จันทรโชติ . คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัด
สงขลา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

พนัส หันนาคินทร์. การศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2521.

พรทิพย์ รัตนวิสาณนท์. ทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาเกี่ยวกับ

สมรรถภาพครูช่างอุตสาหกรรมระดับปริญญาที่พึงประสงค์. วิทยานิพนธ์ คม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

พัฒนา ชัชพงศ์. การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา.

โรงพิมพ์การศาสนา, 2529.

พัฒนาการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย, ศูนย์. "แนวทางการปฏิรูปการฝึกหัดครูไทย,"

ใน โครงการปฏิรูปการฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2524.

แผนพัฒนาครูสภา ฉบับที่ 8, ครูสภา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครูสภา, 2538.

ภรณ์ คุรุรัตน์. "เด็กปฐมวัยในทามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง," วารสารการศึกษา

ปฐมวัย. 1 (1) : 47 ; มกราคม 2540.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2

กรุงเทพฯ : บริษัทศึกษาพร จำกัด, 2531.

เลขาธิการครูสภา, สำนักงาน. คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูตามจรรยาบรรณและ

วินัย ตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครูสภา,

ม.ป.ป.

วนิดา สิทธิธรรณฤทธิ์. การศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ม.ป.ป.

วรรณิ พุกกะวัน. ความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารโรงเรียนในสังกัด

กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2537.

อัดสำเนา.

วันดี วุฒิโกศ. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะของครูใหญ่ ครู

และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ คม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.

วรารณ รักริฉัย. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ภาคหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

วิจิตร อาวะกุล. เพื่อการพูด การฟัง และการประชุมที่ดี. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.

วิชัย วงษ์ใหญ่. "สารจาก คณบดี คณะศึกษาศาสตร์," วารสารการศึกษาปฐมวัย.

1 (1) : 9 ; มกราคม 2540.

ราศรี ทองสวัสดิ์. ชีวิตและงานของ ราศรี ทองสวัสดิ์ ในวาระเกษียณอายุราชการ.

กรุงเทพฯ : บริษัทแปลน พับลิชชิ่ง, 2537.

ราศรี ทองสวัสดิ์ และคนอื่นๆ. คู่มือการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ : อักษรไทย, 2529.

ศูนย์สารนิเทศคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : มกราคม 2529.

ยนต์ ชุมจิต. ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2526.

ยุพิน อุปการะนาระ และคนอื่นๆ. การสำรวจบุคลิกภาพครูปฐมวัย. กรุงเทพฯ :

วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2529.

ยุพิน อุปการะนาระ. บุคลิกภาพครูปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการอนุบาลศึกษา

คณะวิชาครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ม.ป.ป.

_____. บุคลิกภาพครูปฐมวัย. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2530. อัดสำเนา.

สมคิด ชุนทองนุ้ม. "ครูกับการพัฒนาตนเอง," วิทยาจารย์. 88 (7) : 29 ; มิถุนายน 2533.

สมจินตน์ มนุษยศิลป์. "อาจารย์สมจินตน์ มนุษยศิลป์ กับงานศิลปปฏิบัติ," ข่าวครูสภา.

15 : 21-25 ; มิถุนายน 2533.

สมบุรณ์ ขวัญเย็น. "ครูดีที่เราต้องการ," ศูนย์ศึกษา. 8 : 28 ; สิงหาคม 2522.

สมาน แสงมลิ. "การจัดงานฉลองปีเด็กสากล," มิตรครู. 21 : 28 : ตุลาคม 2521

สมิต อาชนิจกุล. การพัฒนาตนเอง. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2531.

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. การจัดการศึกษาปฐมวัยแบบเรกจิโอ เอมีเลีย, "วารสารการศึกษา

ปฐมวัย. 1 (1) : 53 ; มกราคม 2540.

เสนีย์ สังข์ทอง. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอุตสาหกรรมตามทัศนะของนักเรียน

ผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินท์

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.

อัดสำเนา.

Bandura, A. Social Learning Theory. New Jersey : Englewood Cliffs, N.J.,
Prentice-Hall, 1977.

Bandura, A. and Richard H. Walter. Social Learning and Personality Development.
New York : Rinchard and Winston, 1963.

Best, John W. Research in Education. 3rd ed. New Jersey : Prentice Hall,
1978.

Cronbach, Lee Joseph. Essential of Psychological Testing. 3 rd ed. New York :
Harper and Row, 1971.

Culkin, Louise Mabel. Teaching the Youngest. New York : The McMillan
Company, 1949.

Foster and Headley. Education in the Kingergarten. 3rd.ed. New York :
American Book Company., 1950.

Fuller, Elizabeth Mechem. About the Kindergarten. Washington, D.C. :
department of Classroom Teacher, American Educational Research
Association of the National Education Association, 1961.

Heald, James E., and Samuel A, Moore. The Teacher and Administrative
Relationship in School Systems. New York : The Macmillan co , 1968.

ภาคผนวก

แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล
ในทัศนะของผู้บริหาร ครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียน
โรงเรียนอนุบาล สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
ในเขตการศึกษา 1

จังหวัด ☐ สมุทรปราการ ☐ นนทบุรี ☐ นครปฐม ☐ สมุทรสาคร ☐ ปทุมธานี

ตอน 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เกี่ยวข้องกับตัวท่าน

1. สถานภาพ

- ☐ 1. ผู้บริหาร
- ☐ 2. ครูอนุบาล
- ☐ 3. ผู้ปกครอง

2. อายุ.....ปี

- ☐ 1. 20-25 ปี
- ☐ 2. 26-30 ปี
- ☐ 3. 31-35 ปี
- ☐ 4. 36 ปีขึ้นไป

3. วุฒิ.....

- ☐ 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ 2. ปริญญาตรี
- ☐ 3. สูงกว่าปริญญาตรี

ตอน 2 แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ส่วนที่ 2 แบบปลายเปิด (Open Ended)

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามส่วนนี้ประกอบด้วย 4 หมวด ดังนี้

หมวด ก	คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ	จำนวน	16	ข้อ
หมวด ข	คุณลักษณะด้านการสอน	จำนวน	16	ข้อ
หมวด ค	คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์	จำนวน	14	ข้อ
หมวด ง	คุณลักษณะด้านความประพฤติทางคุณธรรม	จำนวน	14	ข้อ
และจรรยาบรรณ				
หมวด จ	คุณลักษณะด้านการพัฒนาตนเอง	จำนวน	13	ข้อ
รวมทั้งหมด			73	ข้อ

ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นด้วย โดยมีเกณฑ์การพิจารณาในแต่ละข้อ ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5
มาก	มีค่าเท่ากับ	4
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1

ตัวอย่าง

ข้อ	คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	เสียงดังฟังชัด			✓		
2	พูดจาสุภาพ		✓			
3	ยิ้มแย้มแจ่มใส	✓				

ข้อ 1 ถ้าท่านขีด ✓ ในช่องปานกลาง หมายความว่า ท่านเห็นว่าการที่ครูอนุบาลจะต้องมีเสียงดังฟังชัดนั้นเป็นความจำเป็นในระดับปานกลาง

ข้อ 2 ถ้าท่านขีด ✓ ในช่องมาก หมายความว่า ท่านเห็นว่าครูอนุบาลจะต้องพูดจาสุภาพเป็นความจำเป็นอย่างมาก

ข้อ 3 ถ้าท่านขีด ✓ ในช่องมากที่สุด หมายความว่า ท่านเห็นด้วยว่าครูอนุบาลจะต้องยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นความจำเป็นมากที่สุด

หมวด ก คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

ข้อ	คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ	ระดับของลักษณะที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	แต่งกายสุภาพ สะอาด ถูกต้องตามกาลเทศะ					
2	มีกิริยาท่าทาง เช่น ยืน เดิน นั่ง สง่างาม					
3	เป็นคนอ่อนน้อม มีกิริยามารยาท สุภาพเรียบร้อย					
4	ดูแลความสะอาดร่างกาย ผสม เล็บ ร่างกาย เสมอ					
5	พูดจาสุภาพ เรียบร้อย ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็ก					
6	มีปฏิภาณ ไหวพริบ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้.....					
7	มีความอดกลั้น รู้จักควบคุมอารมณ์					
8	มีความกระตือรือร้นในการทำงานไม่อยู่นิ่งเฉย					
9	มีลักษณะเป็นผู้นำ					
10	มีสุขภาพกายสมบูรณ์และสุขภาพจิตดี					
11	มีบุคลิกอบอุ่น					
12	มีอารมณ์ขัน					
13	การใช้น้ำเสียงนุ่มนวล ไพเราะ					
14	มีความเชื่อมั่นในตนเอง					
15	มีความกระตือรือร้น					
16	มีความละเอียดรอบคอบ					

ความคิดเห็นอื่นๆ / ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

.....

.....

หมวด ข คุณลักษณะด้านการสอน

ข้อ	คุณลักษณะด้านการสอน	ระดับของลักษณะที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	จัดทำโครงการสอนเตรียมการสอนและทำบันทึกการสอนทุกครั้ง					
2	รู้จักนำวัสดุเหลือใช้มาจัดทำเป็นสื่อการเรียนการสอน					
3	สามารถส่งเสริมเด็กให้สังเกตและศึกษาเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก					
4	มีความสามารถในการทำสื่อการเรียนการสอนต่างๆ เช่น พับ ตัด ฉีก ปะกระดาษ ขยำกระดาษแห้งเป็นหุ่นคน สัตว์ต่างๆ วาดภาพ กระดานดำ และปั้นดินประกอบการสอนได้					
5	เขียนกระดานดำด้วยตัวหนังสือที่ถูกต้องเป็นระเบียบ					
6	กระตุ้นให้เด็กอยากรู้อยากเห็นและหาประสบการณ์ใหม่ๆที่เหมาะสมให้เด็ก					
7	ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม.....					
8	สามารถเล่าเรื่องราวและนิทานประกอบการสอนได้					
9	สามารถเข้าใจจังหวะดนตรี เสียง ดนตรีและร้องเพลงประกอบการสอนได้.....					

ข้อ	คุณลักษณะด้านการสอน	ระดับของลักษณะที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10	สามารถใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคนได้อย่างเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด					
11	จัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล					
12	ฝึกความพร้อมด้านต่างๆ ให้กับเด็กอยู่กับเด็กได้อย่างสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย					
13	ศึกษาและหาวิธีการสอนใหม่ๆ มาใช้สอนอยู่เสมอ					
14	สามารถวาดภาพสื่อให้เด็กเข้าใจได้					
15	สามารถแสดงบทบาทสมมติได้					
16	มีการวัดประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าของเด็กเสมอ					

ความคิดเห็นอื่นๆ / ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ คุณลักษณะด้านการสอน

.....

.....

หมวด ค คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

ข้อ	คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์	ระดับของลักษณะที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	เอาใจใส่เด็กในการพัฒนาการของเด็กทุกด้าน					
2	สนใจปัญหาของเด็ก และให้ความช่วยเหลือ					
3	ช่วยเหลือเด็กให้แก่ปัญหาด้วยตัวเอง					
4	มีความอดกลั้นต่อการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของเด็กและหาทางแก้ไข					
5	ประสานงานกับผู้บริหาร เพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดี					
6	ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองให้ยอมรับความสามารถและเข้าใจพัฒนาการของเด็ก					
7	ให้ความเป็นกันเองและร่วมมือกับผู้ปกครองทุกคน					
8	ปรับตัวเองให้เข้ากับคนทุกระดับฐานะทางสังคม					
9	ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
10	มีความนอบน้อม ถ่อมตน					
11	ชอบร่วมงานสร้างสรรค์					
12	ชอบพูดในที่สาธารณะ					
13	มีลักษณะนิสัยร่าเริง					
14	มีความเต็มใจช่วยเหลือผู้ร่วมงานในกิจการต่างๆ					

ความคิดเห็นอื่นๆ / ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

.....

.....

หมวด ง คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ข้อ	คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม	ระดับของลักษณะที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม					
2	ไม่หลงมัวเมาในอบายมุข					
3	รู้จักเสียสละ และอดทน					
4	รู้จักการให้อภัย รู้แพ้ รู้ชนะ					
5	ช่วยเหลือตอบแทนผู้มีพระคุณ					
6	มีความเมตตา กรุณา และเห็นใจผู้อื่น					
7	มีความสามัคคีในระหว่างหมู่คณะ					
8	รักและศรัทธาในอาชีพครู ให้เกียรติครูด้วยกัน					
9	รักษาความลับของเด็กและเพื่อนร่วมงานได้ดี					
10	มีความประพฤติสุภาพ เรียบร้อย					
11	ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมโรงเรียนทุกครั้ง					
12	รู้จักวิธีปฏิบัติตามการพิธีทางศาสนา					
13	รักษาชื่อเสียง และเกียรติยศของครูและสถาบัน					
14	ทำงานตามหน้าที่อย่างเคร่งครัด					

ความคิดเห็นอื่นๆ / ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

.....

.....

หมวด จ คุณลักษณะด้านพัฒนาตนเอง

ข้อ	คุณลักษณะด้านพัฒนาตนเอง	ระดับของลักษณะที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ชอบอ่านหนังสือจำนวนมาก และหลากหลาย					
2	มีการประเมินผลในงานที่ตนเองทำตลอดเวลา					
3	ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด					
4	ยึดมั่นการทำงานตามอุดมการณ์ของตนเอง					
5	นำผลการวิจัยใหม่ๆ จากที่ต่างๆ มาปรับปรุง การเรียนการสอนในโรงเรียน					
6	ติดตามข่าวสารทางการศึกษาอยู่เสมอ					
7	ค้นหาวิธีการใหม่ๆ มาพัฒนาตนเอง					
8	ชอบเปลี่ยนแปลงตนเองอยู่เสมอ เช่น การแต่งกาย					
9	มีความต้องการศึกษาต่อ หาความรู้เพิ่มเติมอยู่					
10	เสมอ					
11	มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่เสมอ					
12	ยอมรับในการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยได้ ระวังตนที่จะประพฤติตนเองเป็นแบบอย่างที่ดี					
13	อยู่เสมอ มีการปฏิบัติงานที่เป็นแบบแผนชัดเจน					

ความคิดเห็นอื่นๆ / ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านการพัฒนาตนเอง

.....

.....

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางนัยนา ขนนนเวช

เกิดวันที่ 14 มกราคม 2501

สถานที่เกิด ต. บางยอ อ. พระประแดง จ. สมุทรปราการ

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 73/1 หมู่ 4 ต. บางยอ อ. พระประแดง จ. สมุทรปราการ

ตำแหน่งหน้าที่ ครูใหญ่โรงเรียนอนุบาลบัวเทพ

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนอนุบาลบัวเทพ กรุงเทพฯ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2518 มัธยมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียนอำนวยการวิทย พระประแดง สมุทรปราการ

พ.ศ. 2524 ประกาศนียบัตรพิเศษวิชาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2529 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง

วิทยาลัยครูธนบุรี กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2531 ครุศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยครูธนบุรี กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2540 มหามบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาล และ
ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
ในเขตการศึกษา ๑

บทคัดย่อ
ของ
นัยนา ขนนอนเวช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม ๒๕๔๐

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล ครูอนุบาล และผู้ปกครอง โรงเรียนอนุบาล สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 1 ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูอนุบาล 5 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม และจริยธรรม และด้านการพัฒนาตนเอง และเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู อนุบาล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยผู้บริหาร 191 คน ครู 192 คน และ ผู้ปกครอง 196 คน จากโรงเรียนอนุบาลในเขตการศึกษา 1 จังหวัดสมุทรปราการ ปทุมธานี สมุทรสาคร นนทบุรี และนครปฐม เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่น .73 และ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS

ผลการวิจัยพบว่า

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการวิจัยของผู้บริหาร ครูอนุบาล และ ผู้ปกครอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้ปกครองแตกต่างจากการรับรู้ ของผู้บริหารและครูอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

DESIRABLE CHARACTERISTICS OF PRESCHOOL TEACHERS AS PERCEIVED BY
ADMINISTRATORS, TEACHERS AND PARENTS IN KINDERGARTEN SCHOOLS
UNDER THE OFFICE OF PRIVATE EDUCATIONAL COMMISSION
IN EDUCATION REGION I

AN ABSTRACT
BY
NAYANA KARNONVET

Presented in fulfillment of the requirement for the Master of Education degree in
Early Childhood Education at Srinakharinwirot University

May 1997

The purpose of this study was to study the desirable characteristics of preschool teachers as perceived by administrators, teachers and parents in kindergarten school under the Office of Private Educational Commission in Education Region I on personality, teaching, human relations, moral and self development consisted of 191 administrators, 192 teachers and 196 parents from 99 schools in 5 provinces of Education Region I. The questionnaires with the reliability at .73 were used to collect the data. The data was analyzed by SPSS computerized program.

The study was found that desirable characteristics of preschool teachers rating by the administrators, teachers and parents have statistical difference at .05 level.

The pared comparisons showed no significant differences as perceived by administrators and teachers, but it was significant differences at .05 level as perceived by parents.